

The Conceptology of Security in the Statement of the Second Step of the Revolution

Rashid Khalafzadeh (Ph. D)¹

Asghar Eftekhari (Ph. D)²

Abstract

Achieving security is the objective of intellectuals and is an individual and collective desire. The objective of this essay is "the idea of security in the statement of the second step of the revolution" and we have attempted to address the issue of how and in what dimensions the concept of security has been incorporated in the statement of the second step of the revolution. In the current research, text-based content analysis approach has been employed to gather and evaluate data. Findings demonstrate that the people's pessimism about the future of the system, the authorities' detachment from revolutionary asceticism and economic purity, etc. are among the security disadvantages of the holy system of the Islamic Republic of Iran. The topics that have been stressed as a security strategy are: the employment of popular institutions in soft warfare, resisting anti-spiritual measures, maintaining the legitimacy of the system, battling corruption, chastity of managers and sustaining revolutionary principles. The dominating discourse of the "positive" statement is software and with focus on controlling the will of the people, enhancing the capacity to react and soft management, but the use of "negative" language commensurate with the serious threats of the opponent is also on the agenda.

Keywords: *Islamic Revolution of Iran, Security, Second Step Statement.*

1. Correspondent Author: PhD in Political Geography, Tehran Research Sciences Branch (Corresponding Author)

2. Professor of Imam Sadegh University

مفهوم‌شناسی امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب

دکتر رشید خلف‌زاده*

دکتر اصغر افتخاری**

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۲۰

چکیده

دستیابی به امنیت مورد نظر اندیشمندان و از نیازهای فردی و اجتماعی می‌باشد. هدف این نوشتار مفهوم‌شناسی امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب است و سعی شده به این سؤال پاسخ داده شود که مفهوم امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب چگونه و در چه ابعادی مطرح شده است؟ در پژوهش پیش رو برای گردآوری و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوای متن محور استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، مایوس شدن مردم از آینده نظام، دوری مسئولین از زهد انقلابی، طهارت اقتصادی و... از آسیب‌های امنیتی نظام مقدس ج.ا.ا. است. مواردی که به عنوان راهبرد امنیتی مورد تأکید قرار گرفته عبارتند؛ استفاده از نهادهای مردمی در جنگ نرم، مقابله با اقدامات ضد معنویت، مراقبت از مشروعیت نظام، مبارزه با فساد، پاک‌سازی مدیران، حفظ ارزش‌های انقلابی است. گفتمان غالب بیانیه ایجابی، از جنس نرم‌افزاری، با تأکید بر مدیریت خواسته مردم، بالا بردن توان پاسخ‌گویی و مدیریت نرم بوده لیکن بهره‌گیری از گفتمان سلبی متناسب با تهدیدات سخت دشمن نیز در دستور کار است.

کلیدواژه‌ها: انقلاب اسلامی ایران، امنیت، بیانیه گام دوم

*. دکترای جغرافیای سیاسی واحد علوم تحقیقات تهران (نویسنده مسئول)

**. استاد دانشگاه امام صادق(ع)

۱. مقدمه

در کلام پیامبر اسلام (ص) امنیت در کنار سلامتی و صحت جزء نعمت‌های قدر ناشناخته تلقی گردیده است. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۳: ۳۹۴). امنیت در شرایط کنونی به لحاظ تحولات علمی و تکنولوژیکی زمینه‌ساز پیدایش ابعاد جدید و پیچیدگی‌های اساسی شده است. امنیت فردی، امنیت اجتماعی، امنیت قضایی، امنیت شغلی، امنیت اخلاقی، امنیت سیاسی و امنیت ملی گونه‌های مختلف امنیت به شمار می‌روند. اولین انتظار مردم از حاکمیت تأمین امنیت است لذا تقویت گفتمان امنیت اسلامی در کشور از ملزومات امنیت پایدار می‌باشد. مقام معظم رهبری می‌فرمایند شرط حرکت یک ملت رو به پیشرفت در درجه اول امنیت است و مسیر صعود به قله پیشرفت افتخارات کشور از پل امنیت است. (دیدار با سفرا در خارج از کشور، ۱۳۹۵/۷/۱۰). نخستین و مهم‌ترین هدف هر نظام سیاسی، تأمین امنیت افراد جامعه است پس از آن است که نظام می‌تواند برای تأمین اهداف دیگر قدم بردارد. بر همین اساس تحلیل امنیت در موضوعات و مسائل داخلی و خارجی در دو حوزه گفتمان ایجابی و سلبی حائز اهمیت می‌باشد بنابراین هدف اصلی پژوهش بر این محور استوار است که مقوله امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب بر اساس کدام گفتمان امنیتی بوده و با چه ابعادی مورد تأکید قرار گرفته است. آنچه که اهمیت واکاوی مفهوم امنیت در بیانیه گام دوم را نشان می‌دهد، کالبد شکافی مفهوم امنیت در به روزترین سند بالادستی کشور برای جامعه علمی و امنیتی کشور است که می‌تواند مفید باشد. توجه به مفهوم امنیت در بیانیه می‌تواند راهنمای سامانه‌های امنیتی برای تعیین راهبردهای سازمانی باشد. اما نپرداختن به این گونه پژوهش‌ها باعث ایجاد ضعف در گفتمان امنیت اسلامی و ادبیات بومی مفهوم امنیت می‌گردد. و عدم ورود به حوزه این پژوهش بیانیه گام دوم را از حالت عملیاتی و کاربردی به وضعیت تشریفاتی و غیرکاربردی تنزل خواهد داد. روش انجام پژوهش از حیث موضوع کاربردی است و برای گردآوری و تحلیل داده‌ها نیز از روش تحلیل محتوای متن محور استفاده شده است. براساس داده‌های بدست آمده از پژوهش، اقدامات و برنامه‌هایی که مسئولین و مدیران کشور با تمسک به آن‌ها می‌توانند امنیت نظام مقدس ج.ا.ا را در حوزه داخلی و خارجی حفظ نمایند موارد زیر باید باشند. پاسداشت ارزش‌ها، هنجارهای ملی، مذهبی، ضربت متقابل به تجاوز دشمن، قدرت ایمان مردم، افزایش معنویت و اخلاق در جامعه، تقویت روحیه تسلیم ناپذیری، حمایت از محور

مقاومت، پرورش نیروی انسانی متعهد و کارآمد، داشتن اقتصاد قوی و پویا و... از موارد مهم در حوزه ایجاد امنیت پایدار در نظام اسلامی است. در این پژوهش بر آن شده‌ایم به این سؤال پاسخ داده شود که مفهوم امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب چگونه و در چه ابعادی مطرح شده است؟

۲. ادبیات تحقیق

۲-۱. مبانی مفهومی و نظری امنیت

۲-۱-۱. بیانیه گام دوم انقلاب

در بیانیه گام دوم انقلاب که در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ از سوی مقام معظم رهبری اعلام شد برکات متعددی را در هفت محور ناشی انقلاب اسلامی بیان می‌کند که در میان آنها اولین مورد پرداختن به امنیت است.

اولاً ثبات و امنیت کشور و تمامیت ارضی و حفاظت از مرزها را که آماج تهدید جدی دشمنان قرار گرفته بود ضمانت کرد و معجزه‌ای پیروزی در جنگ ۸ ساله و شکست رژیم بعثی و پشتیبانان آمریکایی و اروپایی و شرقی را پدید آورد. (سایت مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷). اختصاص اولین برکت انقلاب به امنیت نشان دهنده اهمیت این مسئله از دید رهبر انقلاب است.

۲-۱-۲. مفهوم امنیت

ماهیت در حقیقت پارادوکسیکال امنیت مانع از ارائه یک تعریف پذیرفته شده عمومی در این زمینه گردیده است. اصولاً امنیت یک امر نسبی است. در این زمینه «آزگود» معتقد است که «امنیت همانند خطر کیفیتی نامشخص است و امری نسبی است نه مطلق». نسبی بودن مفهوم امنیت بخشی به دلیل انتزاعی بودن و نبود تعریف مشخصی از این مفهوم و بخشی دیگر حاصل پیوند با مفاهیم نسبی دیگری نظیر منافع ملی، قدرت ملی، اقتدار ملی و... است. «امنیت مطلق»، اسطوره‌ای است که جز در بستر گفتمان‌های مرکزیت طلب امکان محک نیافته است. در جهان واقعی دستیابی به امنیت مطلق غیر ممکن است و هیچ کشوری نمی‌تواند از امنیت تام برخوردار باشد، زیرا امنیت مطلق برای یک کشور به معنی عدم امنیت مطلق برای دیگران است. امنیت بیش از آنکه واقعییتی عینی و بیرونی باشد، ماهیتی ذهنی و گفتمانی دارد. مفهوم امنیت صرفاً در یک رابطه

همبستگی و یا جانشینی با مفاهیم دیگری همچون قدرت، منافع، اهداف، مصالح، تهدیدات و... که همگی مفاهیمی مبهم، توسعه نیافته و سیال می باشند مصداق می یابند. (صالحی، ۱۳۷۸: ۲۶).

امنیت از دیدگاه های متعددی مورد بررسی قرار گرفته است و صاحب نظران و متخصصان مختلف در این زمینه، نظریه های مختلفی ارائه داده اند. منتسکیو، در زمینه امنیت می گوید: «بزرگترین امور در حکومت، ایجاد امنیت است و مقصود از امنیت تنها حفظ آزادی نیست، بلکه تأمین آزادی است». امنیت به مفهوم امروزی بیشتر به توسعه وابسته است. لذا امروزه، باید مفهوم امنیت را در دو جهت اصلی تعبیر و تفسیر کرد: الف- از تأکید انحصاری بر امنیت داخلی به تأکید بیشتر بر امنیت مردم. ب- از امنیت نظامی به امنیت در ادامه توسعه انسانی. (بوزان، ۱۳۹۵: ۱۷۵).

۲-۲. پیشینه پژوهش

با بررسی منابع مرتبط در حوزه امنیت و بیانیه، در این خصوص چندین فعالیت پژوهشی انجام شده است که به اختصار به آنها اشاره می شود.

ردیف	عنوان	نویسنده	نتیجه
۱	مقاله تحلیل امنیت هستی شناسی	فتح الله رشیدزاده و رضا کرمی، (۱۳۹۷) در فصلنامه امنیت پژوهی	که با رجوع به فرمایشات مقام معظم رهبری از به اهمیت امنیت شناسی پرداخته اند و براساس فرمایشات امامین انقلاب بیان داشته اند امنیت نقش کلیدی در اثبات توانمندی مدیریت انقلاب اسلامی برای دستیابی به پویایی جامعه است.
۲	مقاله الگوی حکمرانی خوب در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی	حدیث اقبال، حاجیه رجبی فرجاد. (۱۳۹۹). شماره ۳۵، ص ۹-۲۷	طبق نتایج مقاله، در حوزه های کارآیی و اثربخشی اقتصادی و سیاسی - اجتماعی، الگوی حکمرانی خوب در گام دوم مبتنی بر مولفه های مدیریت جهادی، استفاده از ظرفیت های طبیعی و انسانی، مردم سالاری دینی، جامعه سازی، تمدن سازی نوین اسلامی، عدالت و مبارزه جدی با مفاسد اقتصادی، اقتصادمردمی، ملازمت معنویت، ثبات و امنیت می باشد.

ردیف	عنوان	نویسنده	نتیجه
۳	مقاله شناخت کلیدواژه‌های امنیتی بیانیه گام دوم و تطبیق آن با واژگان معادل قرآنی و حدیثی	عباس محمودی هانی زعفرانی مجله، دانش‌ها و آموزه‌های قرآن و حدیث سال دوم زمستان ۱۳۹۸، شماره ۷.	یکی از محورهای موجود در بیانیه گام دوم «امنیت» است. بر اساس آموزه‌های دینی، امنیت، موهبتی الهی است که کمتر، ارزش آن دانسته می‌شود. به دلیل جامعیت دین و نبود نقص در آن، اگر الگوی امنیت بر اساس معیارهای اسلامی تدوین گردد، بیشترین آرامش را برای جامعه به دنبال دارد. نخستین گام برای ترسیم الگوی امنیت بر اساس معیارهای دینی، استخراج کلیدواژه‌های مرتبط با آن از قرآن و حدیث است.
۴	مقاله بایسته‌های امتداد نظری و عینی نظریه ولایت فقیه در فرایند تکاملی انقلاب اسلامی با تأکید بر گام دوم انقلاب	مجید تقی زاده، (۱۳۹۷). فصلنامه فرهنگ پژوهش، شماره ۳۵، ۱۱۹- ۱۴۸.	بیش ۴۰ سال از «نظام سازی» بر اساس فقه سیاسی شیعه می‌گذرد. بازخوانی منصفانه این چهل سال گویای این است که این الگو اجمالاً کارآمد بوده است، اما در آغاز گام دوم انقلاب، لازم است امتداد این نظریه در اداره جامعه مورد بررسی قرار گیرد. در این مقاله ضمن پیش فرض گرفتن الگوی «ولایت مطلقه فقیه» به آسیب‌شناسی نظریه ولایت فقیه در چهل سال اول انقلاب، با توجه به مراحل پنجگانه تکامل انقلاب و همچنین مراحل سه گانه رسیدن به اهداف نظام اسلامی در «بیانیه گام دوم انقلاب»، بایسته‌های امتداد نظری و عینی نظریه ولایت فقیه را برای گام دوم و ادامه مسیر تکاملی انقلاب پیشنهاد می‌کند.
۵	مقاله مفهوم امنیت ایمانی در قرآن کریم	داود غرایاق زندی (فصلنامه امنیت پژوهی). (۱۳۸۹)،	این مقاله در صدد بوده مفهوم قرآنی امنیت را در مطالعات امنیتی مطرح کند. و مفهوم امنیت را از نگاه قرآن کریم را در تمامی ابعاد آن مورد واکاوی قرار دهد و مدل اسلامی از کلام وحی را ارائه دهد.

ردیف	عنوان	نویسنده	نتیجه
۶	مقاله تبیین مؤلفه‌های سبک زندگی، نظم و امنیت بر پایه مکتب شهید سلیمانی در افق گام دوم انقلاب اسلامی با رویکرد پلیس ارزش‌آفرین	مریم رحمانی، محمدتقی رحمانی، خدیجه رحمانی، همایش بین‌المللی گام دوم انقلاب، ۱۳۹۹. دانشگاه جامع امام حسین(ع)	مانیفیست گام دوم انقلاب اسلامی چشم انداز تصویری از ایران آرمانی آینده است. در همین راستا، نیروی انتظامی به عنوان یکی از نهادهای تأثیرگذار می‌تواند در راستای افزایش امنیت کشور نقش ویژه داشته باشد. برخی نیروهای مکتب امام (ره) به قدری اثرگذار بوده‌اند که خود دارای مکتبی ذیل مکتب حضرت امام (ره) هستند از جمله شهید آنها شهید سلیمانی بود الگوپذیری از شاخص‌های تأثیرگذار مکتب شهید سلیمانی و تربیت نیروی پلیس در این مکتب و از مؤلفه‌های مهم تحقق بیانیه گام دوم انقلاب است.
۷	راهبردهای پیشرو در پساچهل سالگی انقلاب اسلامی (تبیین بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)	مهدی نادری، شهره پیرانی، مجله دانش سیاسی، سال ۱۶، بهار و تابستان ۱۳۹۹، شماره ۱	براساس بیانیه گام دوم انقلاب می‌توان چهار استراتژی در دوران پساچهل سالگی انقلاب اسلامی طراحی کرد: ۱. راهبرد «پیشتازی» انقلاب ناظر بر قوت‌های داخلی و فرصت‌های بیرونی: ۲. راهبرد «صیانتی» انقلاب ناظر بر قوت‌های داخلی و تهدیدهای بیرونی ۳. راهبرد «رقابتی» انقلاب اسلامی ناظر بر فرصت‌های بیرونی و ضعف‌های داخلی ۴. راهبرد «مقاومتی» انقلاب ناظر بر ضعف‌های داخلی و تهدیدهای بیرونی. نظر به توفیقات انقلاب در امر «قوت‌ها» و «فرصت‌های» حداکثری پیشرو در مقایسه با ضعف‌ها و تهدیدها، در امر حکمرانی بر حاکم کردن سیاست‌های درون‌گرا بجای سیاست‌های برون‌گرا بر دستگاه حکمرانی و افکار عمومی جامعه با نهادهای کردن سبک زندگی اسلامی تاکید دارد.

نگارش این پژوهش از منظر راهبردی دارای نوآوری است زیرا امنیت را در فرمایشات عالی‌ترین مقام کشور بررسی می‌کند، از حیث موضوعی مهم است چرا که امنیت به عنوان رکن اصلی در مطالعات سیاسی و مهمترین موضوع غرب آسیا است، از حیث رویکردی نیز دارای نوآوری است چرا که به تبیین امنیت در به روزترین سند بالا دستی پرداخته است. از نظر کاربردی نیز دارای ارزش عملیاتی است چرا که به عنوان منشور عملیاتی در سازمان‌های امنیتی قابل استفاده هست.

۲-۳. ادبیات نظری

۲-۳-۱. انواع امنیت

امنیت اقتصادی: در آغاز دهه ۱۹۹۰، برخی از محققان استدلال کردند که دنیا پا به عصری می‌گذارد که در آن ابعاد اقتصادی امنیت به طور فزاینده‌ای بر ابعاد سنتی سیاسی و نظامی آن حاکم می‌شود. آنها در حوزه امنیت، اهمیت تازه‌ای برای عوامل اقتصادی قائل شدند. باور به پیوند اقتصاد و امنیت، چیز تازه‌ای نیست. افراد به دنبال امنیت شغلی و اقتصادی هستند، بخش اعظم مسائل سیاسی هر کشور حول رونق اقتصادی دور می‌زنند و جستجوی رفاه ملی همراه با برداشت‌های سنتی از امنیت، یکی از مسائل سیاست عالی در بالاترین سطح آن است. رشد جمعیت و مشکلات دسترسی به منابع و بازار نیز منجر به توجه گسترده‌تر به لزوم برقراری امنیت اقتصادی در جوامع شده است. فقر و محرومیت نه تنها منابع بحران‌ساز در داخل کشورها نیستند، بلکه موجب بروز تنش بین کشورهای مختلف می‌شوند (بیلیس و اسمیت، ۱۳۸۳: ۵۷۳). برخورداری از یک اقتصاد قوی به خودی خود یک مسئله امنیتی است. رمز «امنیت اقتصادی» این است که امکانات اقتصادی یا مادی جزو ارزش‌های اساسی است که باید تعقیب و حمایت کرد. امنیت اقتصادی یکی از دغدغه‌های اصلی بسیاری از کشورهای در حال توسعه بوده است، زیرا این کشورها در پی دستیابی به وحدت ملی یا «ملت‌سازی» بوده‌اند. اکثر این کشورها به طور مصنوعی بر اساس تصمیم قدرت‌های استعماری اروپا به وجود آمده‌اند و مرزهای شان هیچ یا چندان ارتباطی با جمعیت‌های چند قومی آنها ندارند. (تریف و همکاران، ۱۳۸۳: ۲۸۳).

امنیت اجتماعی: بحث امنیت اجتماعی توانایی سازمان‌ها را در شکل‌دهی زبان، فرهنگ،

مذهب و رفتارهای ملی در نظر می گیرد. امنیت اجتماعی عبارت است از آسودگی خاطری که هر جامعه موظف است برای اعضای خود ایجاد نماید. امنیت اجتماعی را غالباً به انواع شغلی، اقتصادی، سیاسی و قضایی تقسیم کرده اند «ال و یور»، امنیت اجتماعی را توانایی جامعه برای حفظ ویژگی های اساسی اش تحت شرایط تغییر و تهدیدات واقعی و یا احتمالی تعریف می کند. ویور، معتقد است تئوری امنیت اجتماعی بر هویت جمعی در مقیاس بزرگ مانند هویت های مذهبی و هویت های قومی متمرکز است که کارآیی و وظایفی مستقل از دولت دارند. (افتخاری، ۱۳۸۵: ۳۳).

امنیت فرهنگی: عبارت است از احساس آرامش، فقدان هر گونه تهدید نسبت به باورها، اعتقادات، آداب، سنن، زبان و انجام آزادانه عبادات، موازین مذهبی اشخاص. به سبب نقش و جایگاهی که فرهنگ در هویت، موجودیت انسان و پیشرفت جوامع بشری دارد. به علت نفوذ گسترده، مؤثر فرهنگ بر همه ابعاد زندگی بشری و نیز تأثیری که مسائل فرهنگی بر سایر بخش ها دارد. تأمین امنیت فرهنگی موقعیت و حساسیت بیشتری دارد. هیچ جامعه ای بدون داشتن امنیت فکری، فرهنگی یا آرامش ذهنی و روانی، به امنیت سیاسی و اجتماعی پایدار نمی رسد، زیرا رفتار و حرکات فیزیکی انسان تا حدود زیادی برخاسته از باورها، اعتقادات و اندیشه های درونی اوست. رفتار و اعمال انسان، در حقیقت نمود عینی و خارجی اندیشه ها و موج های ذهنی است که در بیرون به شکل های مختلف ظاهر می شوند. بر این اساس، ارتقای فرهنگی، موجب می شود تا امنیت اجتماعی افزایش پیدا کند و با افزایش امنیت اجتماعی، موجبات امنیت اقتصادی و سیاسی نیز فراهم می شود. هر جامعه و ملتی، برای ایجاد امنیت، حراست از مرزهای فرهنگی، ارزشی خود، راه ها و روش های متناسب با همان فرهنگ را توصیه و تعقیب می کند، چون برخی از روش ها بار حقوقی دارد بعضی بار حیثیتی یا بار مالی، که متناسب با موضوع مورد نظر و اهمیتی که برای آن قائل هستند سرمایه گذاری می کنند. (غلامی، ۱۳۸۹: ۱۷۴).

امنیت سیاسی: بحث ثبات سیاسی، کشورها، سیستم حکومتی و آن ایدئولوژی که به آنها مشروعیت می دهد را در نظر می گیرد سیاست به معنایی گوناگونی آمده است. از جمله شدت، حدت، قدرت و... ولی بهترین معنی سیاست که به بحث مورد نظر ما نزدیک بوده و با آن مطابقت کرده، عبارت است از به کار گرفتن آن در رهبری و هدایت امور است. به عبارت دیگر مدیریت

صحیح در امور کشورداری یا اجتماع است. امنیت سیاسی معنایش این است که تفکرات و معارف سیاسی در جامعه، معارف واضح، دور از نفاق و دوگونه اندیشی باشد. معنایش این است که کسانی که متصدی بیان مسائل سیاسی برای مردم هستند، نسبت به مردم امانت به خرج دهند. (بی نام، ۱۳۸۷: ۸۶).

امنیت اطلاعات: امنیت اطلاعات یعنی حفاظت از اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی از فعالیت غیرمجاز، واژه‌های امنیت اطلاعات و امنیت رایانه‌ای گاهی اوقات به اشتباه به جای هم به کاربرده می‌شود. اگر چه این موضوعات به هم مرتبط هستند و دارای هدف مشترک حفظ محرمانه اطلاعات، یک پارچه بودن اطلاعات و قابل دسترس بودن را دارند، اما تفاوت‌های ظریفی بین آنها وجود دارد. این تفاوت‌ها در درجه اول در رویکرد به موضوع امنیت اطلاعات، روش‌های استفاده شده برای حل مسأله، و موضوعاتی که تمرکز کرده‌اند، ارتباط دارد. یکی از مهمترین مسائلی که در دنیا وجود دارد و به بسیاری از مسائل نظامی، اقتصادی، سیاسی و... جهت می‌دهد و بر آنها تأثیر می‌گذارد، پدیده فناوری اطلاعات و ارتباطات است. به عبارت دیگر، می‌توان گفت که نمی‌توان نقش فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات را در اقتصاد بین‌الملل و همچنین سیاست بین‌الملل نادیده گرفت به طوری که روز به روز بر اهمیت این فناوری‌ها افزوده می‌شود. و تأثیرات عمده آن نیز بر امنیت ملی کشورها مشهود می‌باشد. فناوری اطلاعات و ارتباطات از آنجا که موانع فیزیکی، زمانی و مکانی را از میان برداشته و اقتدار انحصاری دولت‌ها بر اطلاعات و کنترل اخبار را با چالش روبرو می‌کنند نوعی تهدید علیه امنیت ملی کشورها محسوب می‌شود. (بی نام، ۱۳۸۶: ۸۰).

امنیت قضایی: امنیت قضایی عبارت است از تأمین حقوق فردی، اجتماعی، رسیدگی به موقع و صدور حکم عادلانه در مورد تظلمات، احیای حقوق عامه، اقدام مناسب، به موقع در تعقیب، کشف، مجازات، تعزیر مجرمین، اجرای حدود و مقررات جزایی. امنیت قضایی، حقوق اساسی هر کشوری است که طی دوره‌های اخیر در بسیاری از قوانین اساسی کشورها گنجانده می‌شود. امنیت و مسأله امنیت قضایی به معنای امروزی آن، بیشتر پس از تولد دولت-ملت مدرن و کارویژه‌های حقوقی دولت‌های مدرن در برابر ملت تفسیر شده است. از این رو، امنیت قضایی کاربرد دوگانه‌ای دارد، از یک سو به کارویژه‌ها و وظایف دولت در برابر ملت اشاره دارد که

دستگاه حاکم باید شرایط ایجاد امنیت قضایی را به عنوان یکی از شئون کلی امنیت در جامعه فراهم سازد و شهروندان بتوانند از عدالت در قضاوت و رسیدگی قضایی برخوردار باشند از سوی دیگر، شهروندان نسبت به اجرای اقدامات خارج از قانون امنیت داشته باشند از این رو، دستگاه قضایی کشور، یکی از نهادهای مهم و اساسی در امنیت قضایی به شمار می آید. زیرا رسیدگی به دعاوی و اجرای عدالت در کشور موجب می شود که شهروندان احساس آرامش و امنیت داشته باشند (مرادی، جمشیدیان، ۱۳۹۶: ۷۶).

امنیت نظامی: از آغاز دوره وستفالیایی تا دهه های اخیر امنیت بین المللی عمدتاً در قالب امنیت نظامی تعریف می شد. در حالی که امروزه محوریت امنیت نظامی زیر سؤال رفته است و امنیت بین المللی در ابعاد مختلف سیاسی، نظامی، اقتصادی و... تعریف می گردد. نگاه وستفالیایی به امنیت، نگاهی محدود و تقلیل گرا می باشد که از محدوده مرزهای دولت ها چندان فراتر نمی رود. تقلیل گرایان بیشتر از این که امنیت بین الملل را به صورت مفهومی منحصر به فرد در نظر بگیرند، آن را با تمرکز بر امنیت ملی دولت - ملت ها تعریف می کنند حاکمیت و استقلال کشورها را مهمترین رکن امنیت بین الملل می دانند. با این حال از منظر رئالیستی دولت ها بازیگران اصلی عرصه روابط بین الملل هستند و در رقابت آنها با همدیگر بقای آنها، عالی ترین هدف آنهاست. بنابراین حاکمیت و استقلال بالاترین ارزش مورد توجه دولت هاست. در نظام بین الملل آنارشیک هیچ قدرت فائده ای وجود ندارد که بقای دولت - ملت ها را تضمین نماید و هر کشوری باید تمام تلاش خود را در راستای حفظ استقلال خود که بقایش با آن تعریف می گردد به کار گیرد. در مجموع امنیت نظامی به اثرات متقابل توانایی هایی تهاجمی و دفاعی مسلحانه دولت و نیز برداشت آنها از مقاصد یکدیگر مربوط است. (صادقی، ۱۳۹۵: ۲۴).

امنیت ملی: وقتی کشوری امنیت دارد که مجبور نباشد منافع خویش را برای احتراز از جنگ قربانی نماید و در صورت لزوم قادر باشد این منافع را از طریق جنگ حفظ کند. بنابراین امنیت در بعد عینی فقدان تهدیدات نسبت به ارزشها، منافع، اهداف، در بعد ذهنی، فقدان ترس از این که بنیانهای ملی (ارزشها و اهداف) مورد هجوم (فیزیکی و غیر فیزیکی) واقع شود، معنا می گردد. امنیت ملی یکی از ارزشمندترین و بالاترین ثروت ها به شمار می رود که بر این اساس مفهوم امنیت ملی برای دولت - ملت از چندان قداست والایی برخوردار است که ضروری است

تمامی اهداف و سیاست‌های ملی را برای دستیابی به آن بسیج کرد. تاریخچه پیدایش مفهومی امنیت ملی را تا سده هفدهم میلادی و آغاز شیوه‌های جدید مملکتداری در قالب دولت-کشورهای مستقل به عقب می‌برند، ولی آغاز مطالعه علمی این مفهوم را می‌توان در سال‌های پس از جنگ جهانی اول و دوم جستجو کرد. (هاشمیان فرد، ۱۳۹۰: ۳۳).

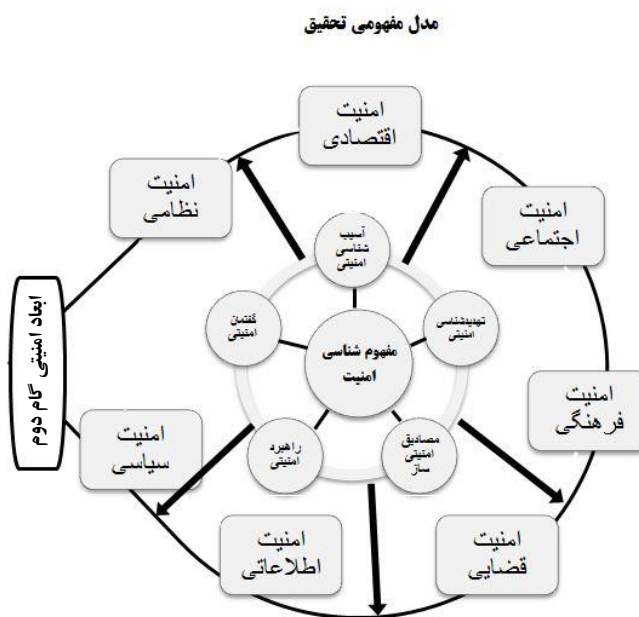
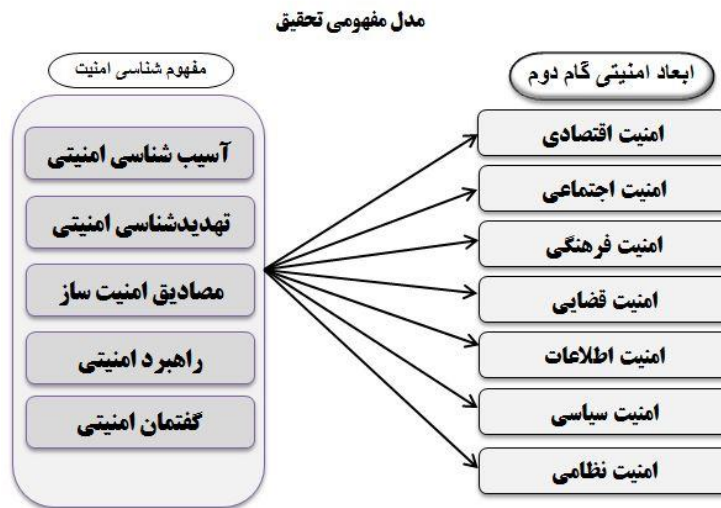
مفهوم جدید امنیت ملی تنها در قرن بیستم و بویژه بعد از جنگ جهانی دوم متداول شد. به همین علت است که هنوز نشانه‌های جنگ سرد به شدت بر محورهای اصلی این مفهوم مسلط می‌باشد. اصولاً امنیت یک مفهوم چند وجهی است و به همین جهت درباره معنای آن اختلاف نظر زیادی وجود دارد. (عزتی، ۱۳۸۶: ۷۵). بوزان تشریح می‌کند که امنیت ملی از لحاظ مفهومی ضعیف و از لحاظ تعریف مبهم ولی از نظر سیاسی مفهومی قدرتمند است. چون مفهوم نامشخص امنیت ملی راه را برای طرح استراتژی‌های بسط قدرت توسط نخبگان سیاسی و نظامی باز می‌گذارد. (بوزان و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۰). امنیت ملی در عصر حاضر حداقل متأثر از سه گونه از تحولات می‌باشد: نخست، تحولات جهانی که فضای حاکم بر حیات سیاسی انسان معاصر را تغییر داده و بدین ترتیب معنا و مفهومی تازه از امنیت را می‌آفریند که کلیه معادلات امنیتی ناگزیر باید در درون آن طراحی و اجرا شوند. جهانی شدن مصداق بارز این دسته از تحولات می‌باشد که موضوع مطالعات امنیتی فعلی قرار دارد. دوم، تحولات منطقه‌ای که ناظر بر تغییر معادلات و مناسبات امنیتی در حوزه جغرافیایی بوده، از حیث تأثیرگذاری، سهم به سزایی را در حال حاضر ایفا می‌نماید. مناطق مختلف دارای مسایل امنیتی متفاوتی می‌باشند. سوم، فرآیندهای داخلی که تحولات سیاسی در بیرون جوامع سیاسی و پیامدهای امنیتی آنها را شامل می‌شود. در عین حال طرح علمی و نظری این بحث در ایران پدیده‌ای کاملاً نو محسوب می‌شود. در دهه نخست پس از انقلاب مقوله امنیت ملی در سیاست‌گذاری‌های کلان ملی ایران چندان مورد توجه قرار نگرفت. از اواسط دهه ۱۳۷۰ کاربست این مفهوم در سطح سیاست‌گذاری‌ها معمول گردید و از آن زمان به دغدغه ذهنی و علمی بسیاری از اندیشه گران سیاسی کشور درآمد. در گذشته نوع نگاه نسبت به این مفهوم در چارچوب ملاحظات اندیشه گران استراتژیست نظامی قرار می‌گرفت طرح ابعاد گوناگون این مفهوم و جایگزینی نگاهی چند سویه نسبت به آن تحول جدیدی است. والتر لیپمن، برای اولین بار اصطلاح امنیت ملی را به روشنی تعریف کرد، وی می‌نویسد: یک ملت وقتی امنیت

دارد که مجبور نباشد منافع مشروع خویش را برای احتراز از جنگ، قربانی نماید، و در صورت لزوم نیز قادر باشد که منافع مشروع خویش را از طریق جنگیدن حفظ کند. اهدافی که به عنوان هدف‌های امنیت ملی پیگیری می‌شوند عبارتند از: ۱. تحقق رفاه مردم و ثبات سیاسی کشور. ۲. حفظ استقلال و تمامیت ارضی. ۳. حفظ و اشاعه ارزش‌های ملی و اعتقادی. ۴. فراهم کردن امکانات فراغت خاطر نسبت به تهدیدهای احتمالی. (مرادیان، ۱۳۹۱: ۷۷).

تهدید: توانایی‌ها، و اقدامات دشمنان بالفعل و بالقوه برای ممانعت از دستیابی خودی به مقاصد امنیتی است. منابع تهدید برای هر کشور در ۳ حوزه قابل شناسایی هستند ۱- تهدیدات داخلی، ۲- تهدیدات خارجی، ۳ تهدیدات فراملی، تهدید داخلی به امنیت داخلی و تهدید خارجی به امنیت ملی مرتبط بوده و کشورها در تنظیم راهبرد امنیت و تعیین منافع ملی ناگزیر از توجه به آنها می‌باشند. تهدیدات داخلی اقداماتی نظیر فساد سیاسی، اقتصادی و... را در بر می‌گیرند. تهدیدات خارجی نیز بر رفتار تجاوزکارانه دیگر کشورها متمرکزند سومین دسته تهدیدات فراملی هستند که منافع حیاتی کشورها را به چالش می‌کشند تهدیدات فراملی هم از بازیگران بین‌المللی سرچشمه می‌گیرند. (عبداله خانی، ۱۳۸۲: ۸۴).

راهبرد: راهبرد یک برنامه واحد، همه‌جانبه است که نقاط قوت و نقاط ضعف سازمان را با فرصت‌ها و تهدیدات محیط مربوط می‌سازد و به نحوی طراحی شده‌است که با اجراء صحیح آن از دست یابی به اهداف سازمان اطمینان حاصل می‌گردد. در جوامع امروز، راهبرد دیگر مفهومی مربوط به دوران جنگ، یعنی تنها نظامی نیست بلکه در همه حال عنصر ذاتی هنر حکومت‌داری است به این ترتیب به وضوح از قلمرو نظامی پا را فراتر می‌نهد و رابطه خود را با سیاست روشن می‌سازد از یک سو، سیاست باید راهبرد را به عنوان روشی برای انتخاب اهداف و نیل به آنها استفاده کند و از سوی دیگر نتیجه‌گیری‌ها ناشی از سیاست راهبرد را هدایت می‌کند بر این اساس، در حقیقت، راهبرد به مفهوم سیاست در اجرا است زیرا نقش راهبرد جامع یا راهبرد برین، هماهنگ ساختن و هدایت همه منابع ملت در راستایی تیل به اهداف سیاسی جنگ و دفاع است. (ازغندی، روشندل، ۱۳۹۰: ۱۲).

۳. مدل مفهومی پژوهش

۴. روش پژوهش

پژوهش حاضر از حیث موضوع کاربردی است. برای گردآوری و تحلیل داده‌ها نیز از روش تحلیل محتوای متن محور استفاده شده است. جامعه آماری شامل کل متن سند بیانیه گام دوم انقلاب می‌باشد که واژه امنیت و مشتقات آن استفاده گردیده و جامعه نمونه نیز تمام شمار انتخاب شده است. در روش تحلیل متن محور بیانیه مؤلفه‌های امنیت ایجابی و امنیت سلبی از منابع مرجع استخراج (۶ مؤلفه) براساس آنها واژه‌های مرتبط از متن بیانیه احصاء شده، (۹۶ واژه) در نهایت جملاتی که واژه‌ها در آنها هستند. مشخص (۳۲ متن) مورد تحلیل در جدول معنایی قرار می‌گیرند.

۵. یافته‌های پژوهش

الف. استخراج مؤلفه‌های امنیت سلبی و امنیت ایجابی:

امنیت سلبی: قدرت، تهدید، منافع

امنیت ایجابی: خواسته‌ها، داشته‌ها، ضریب ایدئولوژیک. (افتخاری، ۱۳۹۱: ۱۴۲)

ب. استخراج واژه‌های مرتبط با مؤلفه‌های امنیتی از متن بیانیه گام دوم برابر جدول (۱) که مؤلفه امنیتی در این جدول منظور مؤلفه‌های امنیت سلبی و امنیت ایجابی بوده و واژگان مرتبط در متن بیانیه منظور واژه‌های مرتبط با مؤلفه‌های امنیتی که در متن بیانیه وجود داشته جملات این واژه‌ها دارای بار سیاسی و امنیتی بوده است.

جدول ۱. استخراج واژه‌های مرتبط با مؤلفه‌های امنیتی از متن بیانیه

ردیف	مؤلفه امنیتی	واژگان مرتبط در متن بیانیه
۱	قدرت	اقتصاد قوی، ضربت متقابل به دشمن، تسلیم ناپذیر بودن در برابر دشمن، الگوی مقاومت، دفاع همه جانبه
۲	تهدید	پیاده نظام دشمن، وسوسه‌های جذاب دشمن، تهدید اول (سوسیالیزم)، تهدید دوم (لیبرالیزم)، انفعال در برابر دشمن، تهدید ناشناخته، تحریف حقیقت توسط دشمن، چالش‌های ایجاد شده توسط مستکبران، ائتلاف منطقه ای و بین المللی دشمن، تحلیل مغرضانه دشمن، وارونه نشان دادن واقعیت‌ها توسط دشمن، پنهان کردن جلوه‌های امید توسط رسانه‌های دشمن، انکار

ردیف	مؤلفه امنیتی	واژگان مرتبط در متن بیانیه
		محسّنات و بزرگ کردن عیوب توسط عوامل دشمن، دنباله‌های دشمن در داخل کشور، محاصره تبلیغاتی دشمن، نفوذ دشمن، تضعیف اقتصاد و سیاست کشور توسط دشمن، دشمن کینه توز، کانون‌های ضد اخلاق و ضد معنویت، ابزارهای رسانه ای پیشرفته دشمن، اشاعه فقر در کشور توسط دشمن، ایجاد چالش بیرونی (تحریم) توسط دشمن، وسوّه‌های فریبنده دشمن برای جوانان، کانون‌های فکر و توطئه دشمن، تهدیدات پوچ دشمن، سبک زندگی غربی.
۳	منافع	ارسال تجهیزات به نیروهای مقاومت، دفاع از مظلومان جهان، حضور در مرزهای رژیم صهیونیستی، حمایت از فلسطین و حزب الله.
۴	خواسته‌ها	اصول انقلاب، احتضار مکتب لیب‌الاسم، دفاع از نظریه نظام انقلابی، صیانت از انقلاب، انقلاب علمی، جهاد علمی، اصلاح حکومت، شناخت درست گذشته، مبارزه با فساد، انسان جهادگر در حوزه مدیران، آزادی اجتماعی به معنای واقعی اسلامی، موضع انقلابی در برابر دشمن، مرزبندی با دشمن، عزت ملت، استقلال کشور، عزت ملی، برچیدن بساط نامشروع آمریکا از منطقه، معنویت انقلابی، اخلاق انقلابی.
۵	داشته‌ها	انگیزه ملت، تحجر در برابر پدیده‌ها، خطوط اصلی انقلاب، بی رحم و خونریز بودن در برابر پدیده‌ها، افراط و تفریط در مدیریت کشور، رکود در اقتصاد کشور، تضاد در نظام سیاسی و اجتماعی کشور، مایوس‌سازی جوانان از آینده کشور، منفعل شدن مسئولین در برابر دشمن، چالش‌های فرهنگی و اقتصادی کشور، تبعیض در توزیع منابع، غفلت از رسیدگی به نیازمندان، اقتصاد ضعیف، صیانت از اصالت شعارهای انقلاب، انعطاف‌پذیری در برابر حوادث و پدیده‌های گوناگون، نیروی انسانی کارآمد، برخورد هوشمندانه با دشمن، استفاده از نهادهای غیرحکومتی در برابر تهاجم فرهنگی دشمن، داشتن برنامه بلند مدت و کوتاه مدت در برابر اقدامات دشمن، دستگاه کارآمد و قوی، دستگاه نظارتی پرتلاش، مقابله با تحریم با تکیه بر داشته‌های داخلی، وظایف حکومت در برابر مردم.
۶	ضریب ایدئولوژیک	خیانت به آرمان‌های انقلاب، ارزش‌ها، ایمان، رهبری آسمانی، معنویت جهت دهنده، اخلاق جهت دهنده، زیربنای ایمانی انسان‌ها، مشروعیت فرائز، طهارت اقتصادی، ارزش‌های انقلابی.

در جدول (۱) بر اساس مؤلفه‌های امنیتی واژه‌های مرتبط از متن بیانیه استخراج گردید که بالغ بر ۸۷ واژه گردید، در ادامه جملات و متن‌های مرتبط با واژه‌های احصاء شده استخراج گردید که شامل ۳۲ متن گردید.

ج. متن‌های استخراج شده (۳۲ متن) در جدول شماره (۲) مورد تحلیل و بررسی امنیتی قرار

گرفته و کلید واژه‌ها امنیتی تبیین می‌گردد، در این جدول متن‌ها جملاتی هستند که واژه‌های استخراج شده در آنها قرار داشته و از طرفی دارای بار امنیتی، سیاسی، نظامی و اجتماعی بوده، کلید واژه‌ها، کلمات کلیدی و اصلی مورد تأکید در متن‌ها می‌باشند منظور از امنیت در واقع کلیدواژه در این حوزه است اصطلاح استخراج شده بر اساس بار معنایی و امنیتی کلیدواژه امنیت بوده کد اصطلاح از حروف انگلیسی برای دسته‌بندی و ارجاع دهی منظور شده است.

جدول ۲. تحلیل معنایی واژه‌ها و استخراج کلیدواژه‌ها و اصطلاح‌ها

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
۱	انقلاب پُرشکوه مَلّت ایران... تنها انقلابی است که یک چلّه‌ی پُرافتخار را بدون خیانت به آرمانهایش پشت سر نهاده و در برابر همه‌ی وسوسه‌هایی که غیر قابل مقاومت به نظر میرسیدند، از کرامت خود و اصالت شعارهایش صیانت کرده و...	خیانت	خیانت به آرمان‌های انقلاب باعث سست شدن پایه‌های نظام می‌گردد.	آسیب‌شناسی	A1
				امنیت ایجابی	B1
		وسوسه	دشمن از وسوسه‌های جذاب برای رسیدن به اهداف خود استفاده می‌کند.	تهدیدشناسی	C1
		صیانت	حفظ و صیانت از اصالت شعارهای انقلاب یکی از راه‌های حفظ نظام و انقلاب است.	امنیت‌ساز	D1
				امنیت ایجابی	B2
۲	اکنون...یکی از آن دو کانون دشمنی نابود شده و دیگری با مشکلاتی که خبر از نزدیکی احتضار می‌دهند، دست و پنجه نرم می‌کند!	نابود	تهدید اول انقلاب (سوسیالیزم) نابود شده است.	تهدیدشناسی	C2
		مشکلات	تهدید دوم انقلاب (لیبرالیسم) در مشکلات متعددی غرق شده است	تهدیدشناسی	C3
		احتضار	آینده نگری از وضعیت تهدید دوم	تهدیدشناسی	C28

مفهوم‌شناسی امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
۳	انقلاب اسلامی همچون پدیده‌ای زنده و با اراده، همواره دارای انعطاف و آماده‌ی تصحیح خطاهای خویش است، اما تجدید نظرپذیر و اهل انفعال نیست... اما به هیچ بهانه‌ای از ارزشهایش که بحمدالله با ایمان دینی مردم آمیخته است...	انعطاف	انعطاف‌پذیری از ویژگی‌های انقلاب و از اصول ماندگاری است	امنیت‌ساز	D2
				امنیت ایجابی	B3
		انفعال	انفعال باعث سست شدن پایه‌های انقلاب می‌گردد	تهدیدشناسی	C4
		ارزش‌ها	فاصله گرفتن از ارزش‌ها باعث آسیب به انقلاب و نظام خواهد شد.	امنیت‌ساز	D3
				امنیت ایجابی	B4
۴	انقلاب اسلامی پس از نظام‌سازی، به رکود، خموشی دچار نشده و نمی‌شود میان جوشش انقلابی، نظم سیاسی، اجتماعی تضاد و ناسازگاری نمی‌بینند، بلکه از نظریه‌ی نظام انقلابی تا ابد دفاع می‌کند.	رکود و خموشی	رکود و خموشی باعث سستی نظام می‌گردد.	آسیب‌شناسی	A2
		تضاد و ناسازگاری	تضاد و ناسازگاری میان نظام سیاسی و نظام اجتماعی می‌تواند آسیب‌ساز باشد.	آسیب‌شناسی	A3
				امنیت ایجابی	B5
		نظریه نظام انقلابی	دفاع از نظریه نظام انقلابی از اصولی پایداری انقلاب است.	امنیت‌ساز	D4
۵	جمهوری اسلامی، متحجر و در برابر پدیده‌ها و موقعیتهای نو به نو، فاقد احساس و ادراک نیست، اما به اصول خود شدت پایبند و به مرزبندی‌های خود با رقیبان و دشمنان شدت حساس است. با خطوط اصلی خود هرگز بی‌مبالاتی نمی‌کند.	متحجر	تحجر در مسیر انقلاب میتواند از عوامل آسیب‌زا باشد.	آسیب‌شناسی	A4
		اصول انقلاب	پایبندی به اصول انقلاب یکی از عوامل پایداری است.	امنیت‌ساز	D5
		مرزبندی	حساسیت انقلاب به مرزبندی مشخص با دشمن و رقیبان از عوامل پایداری انقلاب است.	امنیت‌ساز	D6

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
		خطوط اصلی	وفاداری به خطوط اصلی انقلاب از عوامل ماندگاری انقلاب است	امنیت‌ساز	D7
				امنیت ایجابی	B6
۶	انقلاب اسلامی ملت ایران... مرتکب افراط‌ها و چپ‌روی‌هایی که مایه ننگ بسیاری از قیامها و جنبشها است، نشده است... پس از حمله‌ی دشمن از خود دفاع کرده و البته ضربت متقابل را محکم فرود آورده است.	افراط	افراط و تفریط باعث آسیب به پایه‌های انقلاب و نظام است	آسیب‌شناسی	A5
		ضربت متقابل	ویژگی دفاعی انقلاب در برابر تجاوز دشمن ضربت متقابل است.	امنیت‌ساز	D8
				امنیت سلبی	E1
۷	این انقلاب از آغاز تا امروز نه بی‌رحم و خون‌ریز بوده و نه منفعل و مردد. با صراحت و شجاعت در برابر زورگویان و گردنکشان ایستاده و از مظلومان و مستضعفان دفاع کرده است.	بی رحم و خون ریز	بی رحمی و خون ریز بودن باعث سست شدن پایه‌های انقلاب و نظام می‌گردد.	آسیب‌شناسی	A6
		منفعل و مردد	منفعل و مردد بودن باعث سست شدن پایه‌های انقلاب و نظام می‌گردد	امنیت سلبی	E2
				آسیب‌شناسی	A7
		دفاع از مظلومان	انقلاب با قدرت در برابر زورگویان ایستاده و از مظلومان دفاع می‌نماید.	امنیت‌ساز	D9
				امنیت سلبی	E3
				راهبرد امنیتی	G1
		راهبرد	یکی از راهبردهای مهم شناخت درست گذشته و پند گرفتن از تجربه هاست.	راهبرد امنیتی	G2
۸	... باید گذشته را درست شناخت و از تجربه‌ها درس گرفت؛ اگر از این راهبرد غفلت شود، دروغها به جای حقیقت خواهند	تهدید	در صورت عدم شناخت	تهدیدشناسی	C5

مفهوم‌شناسی امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
	نشست و آینده مورد تهدیدهای ناشناخته قرار خواهد گرفت. دشمنان انقلاب با انگیزه‌ای قوی، تحریف و دروغ‌پردازی... حقیقت را از دشمن و پیاده‌نظامش نمیتوان شنید.	ناشناخته	صحیح گذشته دروغ‌ها به جای حقیقت نشسته و تهدید ناشناخته شکل خواهد گرفت.	امنیت سلبی	E4
		تحریف	تحریف و دروغ‌پردازی یکی از اقدامات سرویس‌های امنیتی دشمن است.	امنیت سلبی	E5
			پیاده نظام نیز همانند دشمن اقدام به تحریف و دروغ‌پردازی می‌نماید.	تهدیدشناسی	C7
		پیاده نظام			
۹	اگر نبود قدرت عظیم ایمان و انگیزه‌ی این ملت و رهبری آسمانی و تأییدشده امام عظیم‌الشأن ما، تاب آوردن در برابر آن‌همه خصومت و شقاوت و توطئه و خیانت، امکان‌پذیر نمیشد.	ایمان	قدرت عظیم ایمان یکی از عوامل پایداری و ماندگاری انقلاب است.	امنیت‌ساز	D10
		انگیزه ملت	انگیزه ملت باعث استحکام نظام و انقلاب در برابر دشمن شده است.	امنیت ایجابی	B8
				امنیت‌ساز	D11
		رهبری آسمانی	رهبری آسمانی امام راحل (ره) از اصول ثابت و ماندگار در پایداری انقلاب می‌باشد.	امنیت ایجابی	B9
				امنیت‌ساز	D12
					B10
۱۰	انقلاب عیار معنویت و اخلاق را در فضای عمومی جامعه بگونه‌ای چشمگیر افزایش داد.	معنویت	انقلاب باعث افزایش معنویت در جامعه شده است.	امنیت‌ساز	D13
		اخلاق	افزایش اخلاق در جامعه یکی از برکات انقلاب است.	امنیت ایجابی	B11
				امنیت‌ساز	D14
				امنیت ایجابی	B12

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
۱۱	تسلیم ناپذیری و صیانت و پاسداری از انقلاب و عظمت و هیبت الهی آن و... خصوصاً شناخته شده ایرانی به شمار میرفته است.	تسلیم ناپذیری	تسلیم ناپذیری از عوامل سرافرازی ایران اسلامی است	امنیت ساز	D15
				راهبرد امنیتی	G3
		صیانت از انقلاب	صیانت از انقلاب یکی از عوامل ماندگاری و مقاومت در برابر استکبار است	امنیت ساز	D16
				راهبرد امنیتی	G4
۱۲	ایران مقتدر، امروز هم مانند آغاز انقلاب با چالشهای مستکبران روبه رو است اما با تفاوتی کاملاً معنی دار... امروز چالش بر سر حضور ایران مقتدر در مرزهای رژیم صهیونیستی و برچیدن بساط نفوذ نامشروع آمریکا از منطقه غرب آسیا و حمایت جمهوری اسلامی از مبارزات مجاهدان فلسطینی در قلب سرزمینهای اشغالی و دفاع از پرچم برافراشته ی حزب الله و...	چالش	ایجاد چالش یکی از اقدامات استکبار است.	تهدیدشناسی	C8
				امنیت سلبی	E6
		رژیم صهیونیستی	حضور در مرزهای رژیم صهیونیستی از عوامل امنیت ساز انقلاب و کشور است.	امنیت ساز	D17
				امنیت سلبی	E7
		بساط نامشروع آمریکا	برچیدن بساط نامشروع آمریکا در منطقه غرب آسیا از عوامل امنیت ساز انقلاب و کشور است.	امنیت ساز	D18
				امنیت سلبی	E8
		حمایت از فلسطین و حزب الله	حمایت از فلسطین و حزب الله از عوامل امنیت ساز است.	امنیت ساز	D19
۱۳	... امروز مشکل او جلوگیری از انتقال سلاحهای پیشرفته ی ایرانی به نیروهای مقاومت	مقاومت	ارسال تجهیزات به نیروهای مقاومت از مؤلفه های قدرت و امنیت است.	امنیت ساز	D20
				امنیت سلبی	E9

مفهوم‌شناسی امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
	است... امروز برای مقابله سیاسی و امنیتی با جمهوری اسلامی، خود را محتاج به یک ائتلاف بزرگ از ده‌ها دولت معاند یا مرعوب میبندد.	مقابله سیاسی و امنیتی	دشمن برای مقابله سیاسی و امنیتی با ایران به دنبال ائتلاف‌های منطقه‌ای و بین‌المللی است.	تهدیدشناسی	C9
				امنیت سلبی	E10
۱۴	مهم‌ترین ظرفیت امیدبخش کشور، نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی است.	نیروی انسانی	نیروی انسانی از مهمترین مؤلفه‌های امید بخش و امنیت‌ساز کشور است.	امنیت‌ساز	D21
				امنیت ایجابی	B13
		زیربنای ایمانی	زیر بنای ایمانی و عمیق نیروی انسانی از مهمترین ابعاد امنیت‌ساز است.	امنیت‌ساز	D22
				امنیت ایجابی	B14
۱۵	در طول این چهل سال و اکنون مانند همیشه- سیاست تبلیغی و رسانه‌ای دشمن و فعال‌ترین برنامه‌های آن، مأیوس‌سازی مردم و حتی مسئولان و مدیران ما از آینده است. خبرهای دروغ، تحلیل‌های مغرضانه، وارونه نشان دادن واقعیتهای پنهان کردن جلوه‌های امیدبخش، بزرگ کردن عیوب کوچک و کوچک نشان دادن یا انکار محسّنات بزرگ، برنامه‌ی همیشگی هزاران رسانه‌ی	مأیوس سازی	مأیوس نمودن مردم و مسئولین یکی از شیوه‌های دشمن است.	آسیب‌شناسی	A8
				امنیت ایجابی	B15
		تحلیل‌های مغرضانه	دشمن از خبرهای دروغ و تحلیل‌های مغرضانه برای رسیدن به اهداف خود استفاده می‌کند.	تهدیدشناسی	C10
				امنیت سلبی	E11
		وارونه نشان دادن واقعیت	یکی از روش‌های دشمن برای رسیدن به اهدافش وارونه نشان دادن واقعیت‌ها است.	تهدیدشناسی	C11
				امنیت سلبی	E12
		پنهان کردن جلوه‌های امید بخش	دشمن از شیوه پنهان کردن جلوه‌های امید بخش برای رسیدن به اهدافش در ایران استفاده می‌نماید.	امنیت سلبی	E13
				تهدیدشناسی	C12

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
	صوتی و تصویری و اینترنتی دشمنان ملت ایران است؛ البته دنباله‌های آنان در داخل کشور نیز قابل مشاهده‌اند... شما جوانان باید پیش‌گام در شکستن این محاصره تبلیغاتی باشید.	انکار محسنات	بزرگ کردن عیوب و انکار محسنات از روش‌های امنیتی دشمن برای رسیدن به مقاصد سوء خود است.	تهدیدشناسی	C13
		دنباله‌ها	افرادی که در کشور از آزادی سوء استفاده نموده و در مسیر دشمن حرکت می‌کنند و دنباله‌های آنان هستند.	تهدیدشناسی	C14
		محاصره تبلیغاتی	دشمن کشور ما را در محاصره تبلیغاتی قرار داده است	تهدیدشناسی	C15
				امنیت سلبی	E14
۱۶	دنیای غرب به برکت دانش خود بود که توانست برای خود ثروت و نفوذ و قدرت دوپست ساله فراهم کند و با وجود تهیدستی در بنیانهای اخلاقی و اعتقادی، با تحمیل سبک زندگی غربی به جوامع عقب‌مانده از کاروان علم، اختیار سیاست و اقتصاد آنها را به دست گیرد.	نفوذ	غرب با قدرت دانش توانست قدرت خود را افزایش دهد و از آن برای نفوذ استفاده کرد.	تهدیدشناسی	C16
				امنیت سلبی	E15
		سیاست و اقتصاد	دشمن با رشد علمی و دانش خود تلاش می‌کند کشورهای ضعیف در این حوزه را استعمار نموده و سیاست و اقتصاد آنها را در دست بگیرد.	تهدیدشناسی	C17
				امنیت سلبی	E16
۱۷	سنگ بنای یک انقلاب علمی در کشور گذاشته شده و... به‌پاخیزید و دشمن بدخواه و کینه‌توز را	انقلاب	انقلاب ایده آل انقلاب علمی است.	امنیت‌ساز	D23
		علمی		راهبرد امنیتی	G5
		دشمن بدخواه	دشمن این انقلاب بدخواه و کینه‌توز است.	تهدیدشناسی	C18

مفهوم‌شناسی امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
	که از جهاد علمی شما بشدت بیمناک است ناکام سازید.	جهاد علمی	جهاد علمی از مؤلفه‌های مقابله با دشمن و امنیت‌ساز است.	امنیت‌ساز	D24
				امنیت ایجابی	B16
۱۸	معنویت و اخلاق، جهت‌دهنده‌ی همه حرکتها، فعالیت‌های فردی، اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است...	معنویت	ارزش‌های معنوی همانند ایثار و اخلاص و... از مؤلفه‌های موثر امنیت‌ساز است.	امنیت‌ساز	D25
				امنیت ایجابی	B17
		اخلاق	ارزشهایی چون شجاعت، تواضع و... اخلاقی بوده و از عوامل موثر و مهم امنیت‌ساز در جامعه هستند.	امنیت‌ساز	D26
				امنیت ایجابی	B18
۱۹	... اما اولاً خود باید منش اخلاقی و معنوی داشته باشند، ثانیاً زمینه را برای رواج آن در جامعه فراهم کنند و به نهادهای اجتماعی در این باره میدان دهند و کمک برسانند؛ با کانونهای ضد معنویت و اخلاق، به شیوه‌ی معقول بستیزند و...	اصلاح حکومت	حکومت‌ها برای ایجاد و ترویج اخلاق و معنویت باید ابتدا خودشان را اصلاح نموده و سپس به سراغ جامعه بروند استفاده از قدرت قاهره در این خصوص جوابگو نیست.	امنیت‌ساز	D27
				امنیت ایجابی	B19
		کانون ضد معنویت	کانون‌های ضد اخلاق و معنویت به ترویج بی بند باری بوده و به دنبال فریب و جهنمی کردن مردم هستند.	تهدیدشناسی	C19
	ابزارهای رسانه‌ای پیشرفته و فراگیر... هم‌اکنون تهاجم روزافزون دشمنان به دل‌های پاک جوانان، نوجوانان، حتی نونهالان با بهره‌گیری	ابزار رسانه	کانون‌های ضد اخلاق و معنویت با ابزارهای رسانه ای پیشرفته دل‌های پاک جوانان ما را هدف گرفته است.	تهدیدشناسی	C20
				امنیت ایجابی	B21

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
۲۱	از این ابزارها را به چشم خود می‌بینیم. دستگاه‌های مسئول حکومتی در این باره وظایفی سنگین بر عهده دارند که باید هوشمندانه و کاملاً مسئولانه صورت گیرد. و... برنامه‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت جامعی تنظیم و اجرا شود.	دل‌های جوانان	دل‌های جوانان هدف اصلی حمله شناختی دشمن است.	امنیت ایجابی	B22
		هوشمندانه	دستگاه‌های مسئول با اقدامات دشمن از طریق کانون‌های ضد اخلاق و معنویت بایستی هوشمندانه برخورد نمایند.	راهبرد امنیتی	G6
				امنیت ایجابی	B23
		نهاد غیر حکومتی	در برخورد با اقدامات ضد اخلاقی دشمن بایستی نهادهای غیر دولتی نیز هوشمندانه وارد کار شوند.	راهبرد امنیتی	G7
				امنیت ایجابی	B24
	برنامه بلند مدت و کوتاه مدت		برای برخورد با کانون‌های ضد اخلاق و ضد معنویت بایستی دستگاه‌ها و نهادها برنامه‌های بلند مدت و کوتاه مدت داشته باشند.	راهبرد امنیتی	G8
				امنیت‌ساز	D28
	اقتصاد قوی، نقطه‌ی قوت و عامل مهم سلطه‌ناپذیری و نفوذ ناپذیری کشور است و اقتصاد ضعیف، نقطه‌ی ضعف زمینه‌ساز نفوذ، سلطه و دخالت دشمنان است. فقر و غنا در مادیات و معنویات بشر، اثر می‌گذارد.	اقتصاد قوی	اقتصاد قوی با سلطه‌ناپذیری و نفوذ دشمن به کشور مقابله می‌کند.	امنیت ایجابی	B25
		اقتصاد ضعیف	اقتصاد ضعیف باعث نفوذ و سلطه دشمن می‌شود.	تهدیدشناسی	C21
		فقر و غنا	فقر و غنای جامعه در مادیات و معنویات ملت اثرگذار است.	امنیت ایجابی	B26
				تهدیدشناسی	C22
				امنیت ایجابی	B27

مفهوم‌شناسی امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
۲۲	چالش بیرونی تحریم و وسوسه‌های دشمن است که در صورت اصلاح مشکل درونی، کم‌اثر و حتی بی‌اثر خواهد شد. چالش درونی عبارت از عیوب ساختاری و ضعفهای مدیریتی است.	چالش بیرونی	تحریم و وسوسه‌های دشمن چالش بیرونی است.	تهدیدشناسی	C23
				امنیت سلبی	E17
		چالش درونی	ضعف‌های اقتصادی و عیوب ساختاری از چالش‌های درونی است.	آسیب‌شناسی	A9
				امنیت ایجابی	B28
		تحریم	راه حل مشکلات کشور به ویژه مشکلات اقتصادی و تحریم در داخل کشور است.	راهبرد امنیتی	G9
				امنیت ایجابی	B29
		وسوسه	دشمن در همه حال به دنبال ایجاد وسوسه‌های رنگی و فریبنده است.	تهدیدشناسی	C24
۲۳	... این تحلیل سراپا غلط، هرچند گاه از زبان و قلم برخی غفلت زدگان داخلی صادر میشود، اما منشأ آن، کانونهای فکر و توطئه‌ی خارجی است...	غفلت زدگان	کسانی که در داخل کشور حرف‌های دشمن را تکرار می‌کنند غفلت زده هستند.	آسیب‌شناسی	A10
		کانون توطئه	کانون‌های فکر و توطئه دشمن با قدرت رسانه‌ها، تسلیم شدن در برابر دشمن و مذاکره با آمریکا را تبلیغ می‌نمایند در داخل کشور نیز برخی آن را تکرار می‌کنند.	تهدیدشناسی	C25
۲۴	... زلزله‌ی ویرانگر و ضربه‌زننده به مشروعیت آنها است؛ و این برای نظامی چون جمهوری	مشروعیت	فساد اقتصادی، اخلاقی	آسیب‌شناسی	A11
		زدایی	سیاسی باعث مشروعیت زدایی از نظام می‌شود.	امنیت ایجابی	B30
		مشروعیت	انقلاب کشور ما به جهت	راهبرد امنیتی	G10

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
۲۶	اسلامی که نیازمند مشروعیتی فراتر از مشروعیت‌های مرسوم و مبنائی تر از مقبولیت اجتماعی است...	فرا تر	داشتن ایدئولوژی دینی و مبنایی قوی و نظام مند به مشروعیت فرا تر نسبت به دولت‌های دیگر نیاز دارد.	امنیت ایجابی	B31
	پس خطر بروز این تهدید در جمهوری اسلامی هم که روزی مدیران، مسئولانش مسابقه‌ی زهد انقلابی و ساده‌زیستی میدادند، هرگز بعید نبوده و نیست؛ و ایجاب میکند که دستگاهی کارآمد با نگاهی	زهد انقلابی	از ویژگی‌های مدیران و مسئولان نظام اسلامی باید زهد انقلابی و ساده‌زیستی باشد در غیر این صورت تهدید فساد اقتصادی، اخلاقی و سیاسی در انتظار کشور خواهد بود.	امنیت ایجابی	B32
	تیزبین و رفتاری قاطع در قوای سه‌گانه حضور دائم داشته باشد و...	دستگاه کارآمد	دستگاهی که با تیزبینی و قاطعیت بتواند در سه قوه حضور داشته باشد و با فساد مبارزه نماید.	امنیت ایجابی	B33
	اما تبعیض در توزیع منابع عمومی و... همچنین غفلت از قشرهای نیازمند حمایت، به هیچ‌رو مورد قبول نیست.	تبعیض	تبعیض در توزیع منابع کشور باعث دور گرفتن سوء استفاده کنندگان و فریب کاران و ویژه‌خواران می‌گردد.	امنیت ایجابی	B34
۲۷	همه باید بدانند که طهارت اقتصادی شرط مشروعیت	طهارت اقتصادی	مشروعیت حکومت اسلامی در طهارت	امنیت ایجابی	A15
				راهدرد امنیتی	G12
				امنیت ایجابی	B35
				آسیب‌شناسی	A14

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
۲۸	همه مقامات حکومت جمهوری اسلامی است.		اقتصادی مدیران و مسئولین آن است.	امنیت ایجابی	B36
	همه باید از شیطان حرص برحذر باشند و از لقمه حرام بگریزند و از خداوند در این باره کمک بخواهند و دستگاه‌های نظارتی و دولتی باید با قاطعیت و حساسیت، از تشکیل نطفه‌ی فساد پیشگیری و با رشد آن مبارزه کنند.	شیطان حرص	یکی از مواردی که باعث انحراف در مدیران می‌گردد حرص و ولع است.	آسیب‌شناسی امنیت ایجابی راهبرد امنیتی	A16 B37 G13
		لقمه حرام	یکی از مواردی که باعث ایجاد انحراف در افراد و نظام می‌شود لقمه حرام است.	راهبرد امنیتی آسیب‌شناسی امنیت ایجابی	G14 A17 B38
		دستگاه نظارتی	دستگاه‌های مسئول نظارتی بایستی با قاطعیت و حساسیت بر ایجاد فساد پیشگیری نموده و با رشد آن مبارزه نمایند.	راهبرد امنیتی امنیت ایجابی	G15 B39
	این مبارزه نیازمند انسانهایی با ایمان و جهادگر، و منبع الطبع با دستانی پاک و دل‌هایی نورانی است. این مبارزه بخش اثرگذاری است از تلاش همه‌جانبه‌ای که نظام جمهوری اسلامی باید در راه استقرار عدالت به کار برد.	مبارزه	مقابله با فساد به مبارزه مهم و اثر بخش برای ایجاد عدالت تعبیر شده است.	راهبرد امنیتی امنیت ایجابی	G16 B40
		انسان جهادگر	مبارزه با فساد، انسان‌های با ایمان و جهادگر، منبع الطبع، با دست‌های پاک که دل نورانی داشته باشند نیازمند است	راهبرد امنیتی	G17
		عدالت	عدالت از ملزومات حکومت و نظام اسلامی است که از طریق مبارزه با فساد ایجاد می‌گردد.	امنیت ایجابی	B41

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
۲۹	آزادی اجتماعی به معنای حق تصمیم‌گیری و عمل کردن و اندیشیدن برای همه‌ی افراد جامعه است...حکومتها موظف به تأمین این دو اند. منزلت آزادی و استقلال را کسانی بیشتر میدانند که برای آن جنگیده‌اند. بدیهی است که «استقلال» نباید به معنی زندانی کردن سیاست و اقتصاد کشور در میان مرزهای خود، و...	آزادی اجتماعی	آزادی اجتماعی به معنای تصمیم‌گیری، عمل کردن و نیز اندیشیدن معنی شده است. (درچارچوب اخلاق، قانون و ارزش)	راهبرد امنیتی	G18
				امنیت ایجابی	B42
		وظیفه حکومت	تأمین آزادی اجتماعی وظیفه نظام است.	راهبرد امنیتی	G19
				امنیت ایجابی	B43
		استقلال	استقلال به معنای زندانی کردن سیاست و اقتصاد کشور در میان مرزهای خود نیست.	راهبرد امنیتی	G20
۳۰	عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن: این سه شاخه‌هایی از اصل «عزت، حکمت، و مصلحت» در روابط بین‌المللی‌اند...تحرك جدید نهضت بیداری اسلامی بر اساس الگوی مقاومت در برابر سلطه‌ی آمریکا و صهیونیسم؛ شکست سیاست‌های آمریکا در منطقه‌ی غرب آسیا و زمین‌گیر شدن همکاران خائن آنها در منطقه...	عزت ملی - روابط خارجی - مرزبندی با دشمن	اینها شاخه‌هایی از اصل عزت، حکمت و مصلحت بوده و از اصول انقلاب در صحنه بین الملل هستند.	راهبرد امنیتی	G21
		الگوی مقاومت	ایران و برخی از کشورهای منطقه غرب آسیا بر اساس طرح الگوی تهدید در برابر استکبار ایستاده و پیروز شده‌اند.	راهبرد امنیتی	G22
		زمین‌گیر شدن	همکاران منطقه‌ای آمریکا در حال حاضر زمین‌گیر شده‌اند.	تهدیدشناسی	C29

مفهوم‌شناسی امنیت در بیانیه گام دوم انقلاب

ردیف	متن	کلیدواژه	امنیت	اصطلاح	کد
۳۱	دولت جمهوری اسلامی باید مرزبندی خود را با آنها با دقت حفظ کند؛ از ارزشهای انقلابی و ملی خود، یک گام هم عقب‌نشینی نکند. از تهدیدهای پوچ آنان نهراسد؛ و در همه‌حال، عزت کشور و ملت خود را در نظر داشته باشد و حکیمانه و مصلحت‌جویانه و البته از موضع انقلابی، مشکلات قابل حل خود را با آنان حل کند.	مرزبندی	نظام اسلامی مرزبندی مشخص و دقیقی با دشمن دارد.	راهبرد امنیتی	G23
		ارزشهای انقلابی و ملی	دفاع از ارزش‌های انقلابی و ملی جزو اصول نظامی اسلامی است	راهبرد امنیتی	G24
		تهدید پوچ	دشمن با تهدیدهای پوچ به دنبال ایجاد هراس و رسیدن به اهداف خود است.	امنیت‌ساز	D39
		موضع انقلابی	نظام اسلامی از عزت کشور و ملت خود با موضع انقلابی دفاع نموده و مشکلات قابل حل را مرتفع می‌نماید.	تهدیدشناسی	C26
		عزت ملت	حفظ عزت کشور و ملت از اصول نظام اسلامی در روابط بین‌الملل است.	راهبرد امنیتی	G25
					G26
۳۲	تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران زیانهای بی‌جبران اخلاقی، اقتصادی و دینی و سیاسی به کشور و ملت ما زده است؛ مقابله با آن جهادی و هوشمندانه می‌طلبد....	سبک زندگی غربی	یکی از اهداف دشمن ترویج سبک زندگی غربی در ایران است که زیان‌های زیادی نیز به کشور و ملت زده است	تهدیدشناسی	C27
		جهاد همه جانبه	مقابله با ترویج سبک زندگی غربی با جهاد همه جانبه و هوشمندانه امکان‌پذیر است.	راهبرد امنیتی	G27

۶. تجزیه و تحلیل یافته‌ها

دلالت‌های امنیتی بیانیه گام دوم به استناد جدول (۲) در شش موضوع تیربندی و تحلیل می‌گردد:

۱. آسیب‌شناسی امنیتی

یکی از راه‌های برون‌داد از روزمرگی و به منظور پیشگیری و پیش‌بینی جامع، آسیب‌شناسی لازم و ضروری می‌باشد، آسیب‌شناسی امنیتی به جهت حساسیت‌های فضای اطلاعاتی و امنیتی به مراتب از اهمیت بالایی برخوردار است، هر گونه اصلاح موفق بر پایه آسیب‌شناسی می‌تواند مفید و مطلوب واقع شود در غیر این صورت اصلاحات نتیجه‌ای در بر نخواهد داشت. شناسایی عیوب و اشکالات نیز سخت و بعضاً پیچیده می‌باشد و کالبد شکافی آن‌ها به نگاهی جامع، تیزبین، آگاه و بصیر نیاز دارد، در همین راستا آسیب‌شناسی‌های مطرح شده در بیانیه مهم و قابل تأمل می‌باشد، برابر جدول شماره دو ۱۷ آسیب امنیتی از متن بیانیه تحصیل گردید که با توجه به کلید واژه‌ها و اصطلاحات مستخرجه در سه موضوع دسته‌بندی و تحلیل می‌گردد:

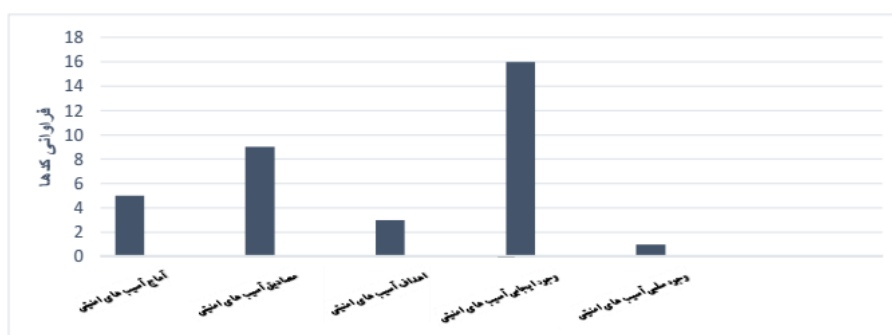
الف. آماج آسیب‌های امنیتی: آماج آسیب‌های امنیتی در بیانیه گام دوم مسئولین کشور هستند که برخی از آسیب‌های آنان مورد تأکید قرار گرفته است من جمله نداشتن زهد انقلابی (A12) و طهارت اقتصادی (A15) مدیران و مسئولین حکومت اسلامی باعث گرایش و آلودگی آنان به حرص و طمع (A16) و لقمه حرام (A17) گردیده و نهایتاً مشروعیت نظام را تحت شعاع قرار داده و منجر به مشروعیت زدایی (A11) از حاکمیت نظام اسلامی می‌گردد. بر این اساس طمع و لقمه حرام دارای بار ضد امنیتی بوده و بروز این نشانه‌ها در مسئولین نظام باعث ایجاد آسیب به حاکمیت می‌گردد.

ب. مصادیق آسیب‌های امنیتی: مصادیق آسیب‌های امنیتی عمدتاً در حوزه مدیریتی کشور مورد اشاره و تأکید قرار گرفته و این نشان از آن دارد که در این مقطع زمامداران بیش از هر زمان دیگر مسئولیت حساس تری دارند، بر این اساس تحجر (A4) بی‌رحمی و خونریزی در برابر پدیده‌ها (A6) افراط و تفریط (A5) در اداره بخش‌های گوناگون کشور از آسیب‌های مدیریتی کشور است که دارای بار امنیتی می‌باشد بر همین اساس م‌ایوس‌سازی مردم و جوانان از آینده

(A8)، انجام رفتارهایی که باعث تضاد نظام سیاسی و اجتماعی کشور گردد (A3) عدم مقابله جدی با رکود (A2) چالش‌های اقتصادی و فرهنگی (A9) نیز از آسیب‌های مدیریتی کشور است که در صورت عدم توجه دارای بار امنیتی می‌باشد در همین راستا تأکید گردیده که مدیران و مسئولین برای جلوگیری از آسیب‌های امنیتی عدالت را ترویج نموده و از تبعیض در توزیع منابع و ثروت (A13) کشور به ویژه رسیدگی به نیازمندان جامعه غفلت ننمایند. (A14)

ج. اهداف آسیب‌های امنیتی: آسیب‌های امنیتی در صورت عدم رسیدگی عاجل باعث ایجاد زمینه بروز تهدیدات دشمن خواهد شد بر این اساس یکی از آسیب‌های امنیتی کشور پیاده نظام دشمن (A10) هستند که در داخل کشور با سوء استفاده از آزادی‌های موجود در جامعه اسلامی به آرمان‌های اصیل نظام اسلامی خیانت کرده (A1) و انفعال در برابر دشمن مستکبر و یاغی را تبلیغ و ترویج می‌نمایند. (A7).

د. وجوه ایجابی و سلبی کدهای آسیب‌شناسی امنیتی: از ۱۷ کد آسیب‌شناسی امنیتی ۱۶ کد دارای وجه ایجابی و ۱ کد دارای وجه سلبی می‌باشد.

نمودار ۱. مصادیق آسیب‌شناسی امنیتی

۲. تهدیدشناسی امنیتی

شناسایی و درک واقعی از تهدید یکی از مشکلات اساسی در سامانه‌های ارزیاب امنیتی و نظامی می‌باشد، شناخت درست تهدید مبتنی بر واقعیت‌های صحنه و محیط در ادامه مسیر و حیات

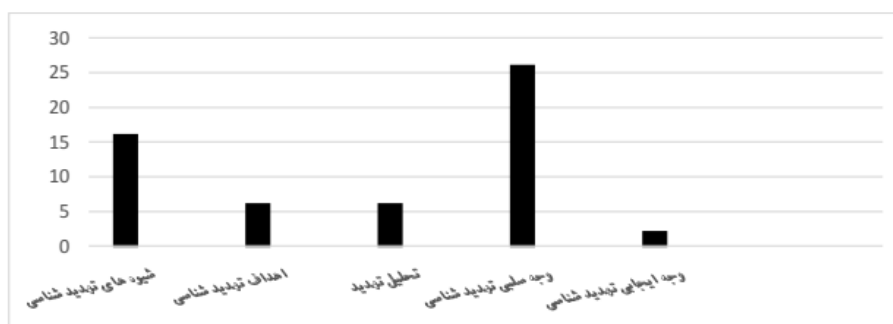
انقلاب ضروری است بر همین اساس در حوزه امنیتی بیشترین تأکیدات در بیانیه گام دوم به این موضوع اختصاص یافته و دارای ۲۸ کد بوده که بر اساس کلید واژه‌ها و اصطلاحات احصاء شده در سه دسته تقسیم‌بندی و تحلیل می‌گردد:

الف. شیوه‌های تهدید امنیتی: در بیانیه گام دوم ۱۶ شیوه دشمن در تهدید نظام اسلامی مورد اشاره قرار گرفته است من جمله ارائه وسوسه‌های جذاب به مسئولین کشور (c1)، همانند وام از بانک جهانی، آزاد کردن پول‌های بلوکه شده و... و بهره‌گیری از هزاران رسانه پیشرفته (c20)، کانون‌های ضد معنویت و اخلاق (c19)، ترویج زندگی به سبک غربی (c27)، ایجاد وسوسه‌های رنگی و فریبنده برای جوانان (c24)، تحریف واقعیت‌ها و ارائه اخبار کذب (c6)، ارائه تحلیل‌های مغرضانه (c10)، وارونه نشان دادن واقعیت‌ها (c11)، پنهان کردن جلوه‌های امید بخش (c12)، انکار محسنات و بزرگ کردن عیوب (c13)، محاصره تبلیغاتی با انواع رسانه‌های پیشرفته (c15) و ایجاد چالش‌های متعدد همانند تحریم که چالش بیرونی کشور است (c8) و (c23)، راه‌اندازی دنباله‌ها یا پیاده نظام در داخل کشور (c7) و (c14)، تشکیل ائتلاف‌های منطقه‌ای و بین‌المللی (c9)، از شیوه‌های مورد تأکید در تهدیدات دشمن است.

ب. اهداف تهدیدهای امنیتی: اهداف تهدیدهای امنیتی با ۶ کد مورد اشاره قرار گرفته است من جمله این که دشمن با تهدیدهای متعدد در شیوه‌ها و اشکال گوناگون به دنبال این است که نظام اسلامی نتواند تهدیدات دشمن را بشناسد در واقع به دنبال ارائه تهدیدات ناشناخته است (c5)، تا بتواند زمینه نفوذ در کشور را فراهم نموده (c16)، سیاست و اقتصاد کشور را تضعیف کرده (c17) و (c21)، مانع اجرای عدالت در جامعه اسلامی شده، فقر و غنای لیبرالی را در کشور گسترش داده (c22)، مردم به خصوص مسئولین را در برابر دشمن به انفعال بکشانند. (c4)،

ج. تحلیل تهدید: تهدیدات دشمنان نظام اسلامی نیز با ۶ کد در بیانیه مورد تحلیل آینده نگری قرار گرفته است. بر این اساس تهدید اول حاکمیت اسلامی سوسیالیزم بوده که نابود شده (c2)، تهدید دوم لیبرالیسم است. (c3) که در حال حاضر گرفتار مشکلات متعدد درونی گردیده و در حال احتضار است. (c28)، منشاء تهدیدات دشمن کانون‌های توطئه و اتاق فکرهای آنان است. (c25) که کینه توزانه به نظام اسلامی نگاه کرده و تصمیم می‌گیرند. (c18)، لیکن تهدیدات آن‌ها همگی پوچ و فاقد پشتوانه است. (c26)،

د. وجوه ایجابی و سلبی کدهای تهدیدشناسی: تهدیدشناسی امنیتی دارای ۲۸ کد می‌باشد که از این تعداد ۲۶ کد دارای وجه سلبی و ۲ کد دارای وجه ایجابی می‌باشد. به عبارت دیگر تهدیدات امنیتی اشاره شده از جنس سلبی است و می‌بایست در این حوزه توجه جدی صورت پذیرد.

نمودار ۲. تهدیدشناسی امنیتی

۳. مصادیق امنیت‌ساز

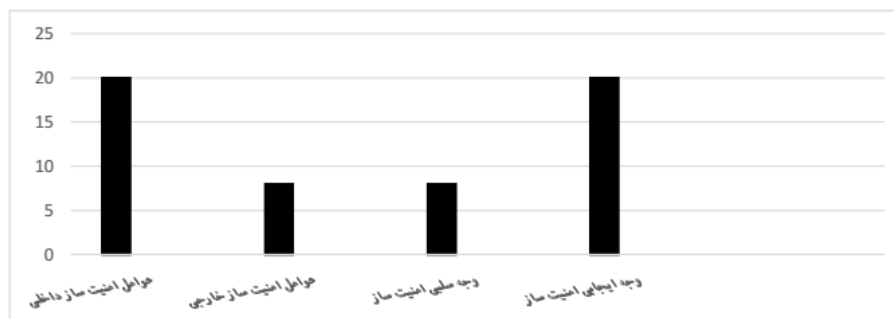
مصادیق امنیت‌ساز به مجموعه عواملی است که تأمین آن‌ها باعث حفظ و ارتقای امنیت ملی می‌شود در واقع ملزومات ایجاد و حفظ امنیت پایدار در نظام اسلامی است، مؤلفه‌های امنیت‌ساز در هر نظامی منطبق بر ایدئولوژی حاکم بوده و منشعب شده از آموزه‌ها، اصول اعتقادی و نظام سیاسی حاکم می‌باشد، بر همین اساس مؤلفه‌های امنیت‌ساز مورد تأکید در بیانیه مورد بررسی و احصاء قرار گرفت که در نتیجه ۲۸ کد در این راستا تحصیل گردید که با توجه به کلید واژه‌ها و اصطلاحات استخراج شده در دو موضوع دسته‌بندی و تحلیل می‌گردد:

الف. عوامل امنیت‌ساز داخلی: ابتدا حفظ و صیانت از اصالت شعارهای انقلاب است که از مهمترین مؤلفه‌های امنیت‌ساز در نظام اسلامی می‌باشد (D1)، عدول و فاصله گرفتن از شعارهای انقلاب و معنویت و اخلاق انقلابی (D13) و (D14)، سرآغاز انحراف از مسیر اصلی و زمینه‌ساز ناامنی و هرج و مرج در جامعه اسلامی می‌باشد. تسلیم ناپذیری در برابر زورگویی‌های دشمنان (D15) که یکی از ویژگی‌های ایرانیان با ایمان و با انگیزه بوده، پابندی به اصول انقلاب در طول

عمر چهل ساله انقلاب (D5)، صیانت از آرمان‌های راستین انقلاب و مراقبت از عدم انحراف آنها (D16)، وفاداری به خطوط اصلی انقلاب در حرف و عمل (D7)، دفاع از اصول و نظریه انقلابی در حوزه‌های فرهنگی، نظامی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی (D4) از عوامل امنیت پایدار در نظام اسلامی است. از دیگر مؤلفه‌های امنیت‌ساز انعطاف نظام حکومتی در برابر پدیده‌ها و حوادث (D2) تصحیح خطاها و اشکالات در جامعه است که کمک می‌کند تا ساختار حکومتی نظام اسلامی (D27) خود را اصلاح نموده و همچون یک پدیده زنده رشد و نمو نماید. قدرت عظیم ایمان مردم فهیم و بصیر ایران اسلامی (D10)، انگیزه ملت فداکار و همیشه در صحنه (D11) با رهبری آسمانی امام (ره) (D12)، از مؤلفه‌های مهم و موثر در ثبات و امنیت داخلی کشور است در همین راستا معنویت و اخلاق جهت دهنده بسیار مهم و اثرگذار هستند چنانچه حاکمان این دو مؤلفه را با اقدامات اصلاحی و فرهنگی در سطح جامعه اشاعه دهند امنیت اجتماعی ثبات و قوام پیدا نموده و امنیت اقتدار خارجی را به ارمغان خواهد آورد. (D25) و (D26)، نیروی انسانی با زیر بنای ایمانی، عقیدتی و مکتبی (D21, D22)، یکی از عوامل قدرت و امنیت نظام اسلامی است که می‌تواند با جهاد علمی و ایجاد انقلاب علمی (D23, D24)، به قدرت و امنیت در شأن نظام اسلامی دست یابد. بنابراین سست شدن آرمان‌ها و ارزش‌های انقلابی، ملی (D3 و D29)، ضعف اقتصاد باعث آسیب به ارکان نظام و افزایش ناامنی خواهد شد. (D28).

ب. عوامل امنیت‌ساز خارجی: مرزبندی دقیق با دشمن و رقیبان نظام (D6) و ضربه محکم و متقابل (D8) در برابر هر گونه تجاوز و دست درازی به منافع ج.ا.ا از عوامل موثر در امنیت نظام ج.ا.ا در سطح منطقه ای و بین المللی است. دفاع از مظلومان در برابر زورگویان مستکبر (D9) و حمایت از جبهه مقاومت به خصوص فلسطین (D19)، آرمان هایش و ارسال کمک مادی، معنوی و تجهیزاتی به رزمندگان مقاومت در سایر کشورها از عوامل موثر در افزایش امنیت خارجی ج.ا.ا است. (D20)، حضور ج.ا.ا در مرزهای رژیم صهیونیستی (D17)، تلاش برای برچیدن بساط نامشروع آمریکا از منطقه غرب آسیا باعث افزایش اقتدار و امنیت ج.ا.ا خواهد شد. (D18).

ج. وجوه ایجابی و سلبی امنیت‌ساز: از ۲۸ کد امنیت‌ساز ۲۰ کد دارای وجه ایجابی و ۸ کد دارای وجه سلبی است به عبارتی عوامل امنیت‌ساز مورد تاکید در بیانیه از جنس ایجابی و نرم‌افزاری است.

نمودار ۵. عوامل امنیت‌ساز

۴. راهبرد امنیتی

الف. راهبردهای امنیتی داخلی: راهبردهای امنیتی نظام ج.ا.ا. مبتنی بر ایدئولوژی مکتب اسلام بوده و از عمق، دامنه دینی نشأت گرفته است بر همین اساس شناخت درست گذشته و بهره‌گیری از تجربیات آن یکی از مهمترین توصیه‌ها برای سامانه‌های امنیتی و مدیران حکومتی است. (G2)، تلاش برای حفظ و صیانت از ارزش‌های انقلابی (G24)، اصول انقلاب (G4) از راهبردهای اصلی و امنیتی نظام اسلامی بوده و بایستی برنامه‌های بلند مدت، کوتاه مدت در مبارزه و مقابله با دشمن ترسیم نمود. (G8) در این راستا دستگاه‌های مسئول بایستی اقدامات دشمن در حوزه ضد اخلاق و ضد معنویت را هوشمندانه رصد کرده و قاطع برخورد نمایند (G6)، در این مسیر استفاده از ظرفیت نهادهای غیرحکومتی و خارج از ساختار دولتی مؤثر و مفید بوده (G7)، بایستی با قدرت و جهاد همه جانبه (G27)، از ارزش‌های انقلابی و ملی دفاع نموده (G23)، از موضع انقلابی خود تحت هیچ شرایطی کوتاه نیاید. (G25).

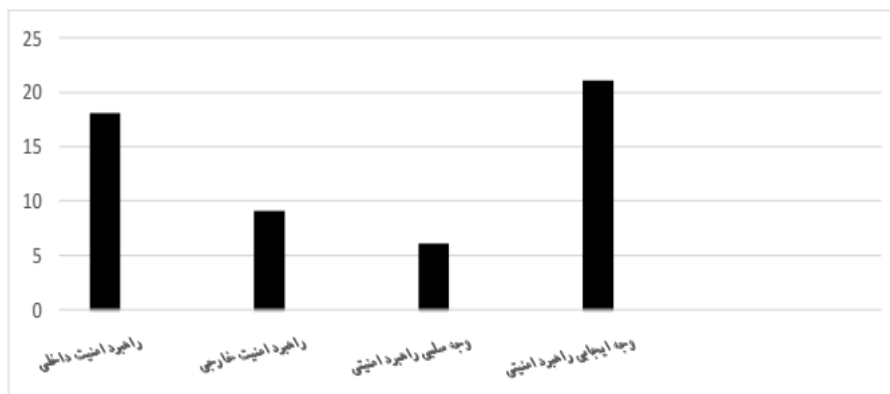
اقتصاد مقاومتی و انقلاب علمی یکی از راه‌های برون رفت از شرایط سخت تحریم است. (G5) یکی دیگر از راهبردها مبارزه با فساد به عنوان اصل اساسی و مهم نظام اسلامی بوده (G16)، برای این منظور انسان‌های جهادگر (G17)، دستگاه کارآمد (G11)، دستگاه نظارتی قوی که اشرافیت لازم بر سه قوا را داشته باشد نیاز است. (G15) از دیگر راهبردهای امنیتی وجود طهارت اقتصادی برای مدیران جامعه اسلامی است (G12)، تا بتوانند از لقمه حرام و شبهه ناک (G14)،

شیطان حرص که سرمنشأ خیلی از خطاها و گناهان است محفوظ بمانند. (G13) از راهبردهای امنیتی دیگر مشروعیت نظام اسلامی است، حکومت ایران به جهت دینی بودن به مشروعیتی فراتر از سایر نظام‌ها نیاز دارد (G10) بنابراین به معنای واقعی کلمه بایستی در جامعه بر عدالت و آزادی اجتماعی اصرار گردد. (G18)

ب. راهبردهای امنیتی خارجی: دفاع از مظلومان با بهره‌گیری از جبهه مقاومت به عنوان راهبرد اصلی نظام است (G1)، تسلیم ناپذیری در برابر تهدیدات و رجزخوانی‌های دشمن (G3)، حفظ موضع انقلاب از راهبردهای امنیتی ایران در برابر دشمنان است.

راهبرد مقابله با تحریم در داخل کشور بوده (G9)، عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن (G23, G21) ناظر بر سه اصل عزت، حکمت و مصلحت بوده و تأمین‌کننده عزت، سرافرازی ملت (G26)، بزرگ ایران تأمین‌کننده آزادی و استقلال این کشور است (G19, G20)، بر همین اساس حکومت اسلامی ایران برای سایر دول مسلمان در دنیا و گروه‌های مقاومت الگو بوده (G22).

ج. وجوه ایجابی و سلبی راهبردهای امنیتی: از ۲۷ کد مرتبط با راهبرد امنیتی ۶ کد دارای وجه سلبی و ۲۱ کد دارای وجه ایجابی است به عبارتی راهبرد امنیتی ج.ا.ا در نگاه بیانیه دوم بایستی بر ستون مؤلفه‌های امنیت ایجابی شکل بگیرد.

نمودار ۶. راهبردهای امنیت‌ساز

۵. گفتمان حاکم بر بیانیه

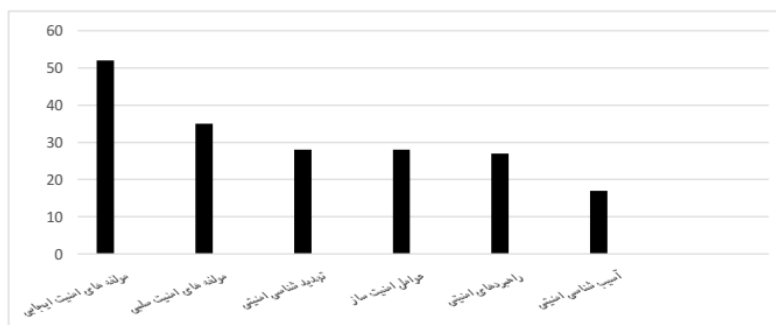
برابر نتایج تحصیل شده گفتمان ایجابی با ۵۲ مؤلفه و گفتمان سلبی با ۳۵ مؤلفه در متن بیانیه مورد تأکید قرار گرفته است بنابراین گفتمان غالب بیانیه ایجابی و از جنس نرم‌افزاری و با تأکید بر مدیریت خواسته‌های مردم، بالا بردن توان پاسخ‌گویی، مدیریت نرم و فرهنگی ضریب ایدئولوژیک است لیکن بهره‌گیری از گفتمان سلبی متناسب با تهدیدات سخت دشمن نیز در دستور کار می‌باشد.

نمودار ۷. گفتمان‌های بیانیه

۶. وضعیت فراوانی داده‌ها

بر اساس اصطلاحات استخراج شده از جدول شماره (۲) فراوانی داده‌ها به ترتیب اولویت عبارتند از: مؤلفه‌های امنیت ایجابی با ۵۲ کد، مؤلفه‌های امنیت سلبی با ۳۵ کد، مصادیق تهدیدشناسی امنیتی با ۲۸ کد، عوامل امنیت‌ساز با ۲۸ کد، راهبردهای امنیتی ۲۷ کد و مصادیق آسیب‌شناسی امنیتی با ۱۷ کد.

نمودار ۸. فراوانی داده‌ها

۷. نتیجه گیری

کالبد شکافی امنیت در مقاطع مختلف به دلیل دلالت بر بعد ایجابی امنیت در نظام مدیریت کشور از اهمیت بالایی برخوردار بوده و آسیب شناسی در این حوزه را ضروری می سازد، از سوی دیگر برای تصمیم گیری و چگونگی واکنش در برابر تهدیدات سخت در حوزه امنیت سلبی باید تهدیدات دشمن مورد شناسایی قرار گیرد.

بر اساس پژوهش صورت گرفته، آسیب های امنیتی مورد تأکید عبارتند از خیانت به آرمان های انقلاب، تضاد و ناسازگاری میان نظام سیاسی و نظام اجتماعی، افراط و تفریط در مدیریت کشور، مایوس شدن مردم از آینده نظام، چالش های درونی همچون اقتصاد ضعیف و عیوب ساختاری، افزایش تبعیض در توزیع منابع، غفلت از مستضعفین جامعه به عنوان حامیان نظام، دوری مدیران، مسئولین از زهد انقلابی، ساده زیستی، طهارت اقتصادی و گرفتاری مدیران به شیطان حرص و لقمه حرام و... از آسیب های امنیتی نظام مقدس ج.ا.ا. است.

تهدیدات امنیتی مورد اشاره در بیانیه عبارتند از تحریف و دروغ پردازی ها، وارونه نشان دادن واقعیت ها، فعال کردن پیاده نظام در داخل، تلاش برای به انفعال کشیدن ایران اسلامی، انکار محسنات و بزرگ کردن عیوب کوچک توسط رسانه های دشمن، افزایش کانون های ضد معنویت و ضد اخلاق، افزایش رسانه های پیشرفته دشمن برای تغییر افکار، درک جوانان و مسئولین، گسترش موضوع مذاکره و تسلیم در فضای رسانه ای و فضای مجازی با رنگ و لعاب خاص، ترویج سبک زندگی غربی در رسانه ها و... از جمله تهدیدات مورد تأکید در بیانیه هستند.

اقدامات و برنامه هایی که مسئولین و مدیران کشور با تمسک به آن ها می توانند امنیت نظام مقدس ج.ا.ا. را در حوزه داخلی و خارجی حفظ نمایند (مصادیق امنیت ساز) عبارتند از: پاسداشت ارزش ها، هنجارهای ملی، مذهبی، ضربت متقابل به هر گونه تجاوز دشمن به منافع ملی نظام، قدرت ایمان مردم، افزایش معنویت و اخلاق در جامعه، تقویت روحیه تسلیم ناپذیری، حمایت از مقاومت، فلسطین و حزب الله، داشتن نیروی انسانی متعهد و کارآمد با زیربنای ایمانی، داشتن اقتصاد قوی و کارآمد و... از موارد مهم در حوزه ایجاد امنیت پایدار در نظام اسلامی است.

مؤلفه هایی که به عنوان راهبردهای امنیتی مورد تأکید قرار گرفته عبارتند از تسلیم ناپذیری در برابر دشمن، صیانت از انقلاب، انقلاب علمی جوانان، اقدام هوشمندانه در برابر جنگ نرم

دشمن، استفاده از نهادهای غیر حکومتی در مقابله با جنگ فرهنگی دشمن، مراقبت از مشروعیت نظام، مبارزه جدی با فساد با دستگاه نظارتی کارآمد و انسان‌های جهادگر، وجود طهارت اقتصادی در مسئولین، دروی از لقمه حرام و شیطان حرص، حمایت از مقاومت، مرزبندی با دشمن، داشتن موضع انقلابی در برابر دشمن و... .

گفتمان غالب بیانیه ایجابی و از جنس نرم‌افزاری، با تأکید بر بالا بردن توان پاسخ‌گویی دولت، مدیریت نرم و فرهنگی ضریب ایدئولوژیک بوده لیکن بهره از گفتمان سلبی متناسب با تهدیدات سخت دشمن نیز در دستور کار می‌باشد و بیشترین فراوانی از جهت تکرار و تأکید نیز بر مؤلفه‌های امنیت ایجابی است این به آن معنی است که در حوزه امنیتی مدیریت کشور بایستی بر اساس مؤلفه‌های امنیت ایجابی برنامه ریزی و اقدام نماید.

فهرست منابع

۱. قرآن کریم (۱۳۹۱). ترجمه مهدی محمودیان. تهران: انتشارات اسوه.
۲. مقام معظم رهبری (۱۳۹۷). بیانیه گام دوم انقلاب: سایت معظم له.
۳. ازغندی، علی رضا، روشندل، جلیل (۱۳۹۰). مسائل نظامی و استراتژیک معاصر، تهران: سمت، چاپ دوازدهم.
۴. افتخاری، اصغر (۱۳۸۱). مراحل بنیادین اندیشه در مطالعات امنیت ملی. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۵. افتخاری، اصغر (۱۳۸۵). کالبد شکافی تهدید. تهران: دانشگاه امام حسین (ع).
۶. افتخاری، اصغر (۱۳۹۱). امنیت. تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
۷. بی نام (۱۳۸۴). جامعه اطلاعاتی در یک نگاه. تهران: انتشارات مرکز مطالعات دانشگاه فارابی.
۸. بی نام (۱۳۸۶). اطلاعات استراتژیک. مفاهیم. تولید و کاربرد آن. تهران: نشر مرکز مطالعات کاربردی فارابی (قلم).
۹. بی نام (۱۳۸۷). تهدیدات قدرت ملی شاخص‌ها و ابعاد. تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
۱۰. بوزان، باری، ویور، الی، دووید، پاپ (۱۳۹۵). چارچوبی تازه برای تحلیل امنیت (علیرضا طیب، مترجم). تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۱۱. پوراوند، طیه (۱۳۸۸). اهمیت و جایگاه دشمن‌شناسی در قرآن. تهران: مرکز فرهنگ و معارف قرآن.
۱۲. تقوی، امیر (۱۳۸۰). دایره المعارف اطلاعاتی (مفاهیم و اعلام). تهران: دانشکده اطلاعات.
۱۳. دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۷). لغت‌نامه دهخدا. تهران: دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۱۴. حجازی، سید شهاب الدین، جعفری تهرانی (۱۳۹۰). دشمن و دشمن‌شناسی. دانشگاه امام خمینی (ره) نوشهر.
۱۵. جزینی، علیرضا و علیرزاده، عظیم (۱۳۸۹). واکاوی عملیات پلیس در جنگ نرم. تهران: معاونت آموزش ناجا.
۱۶. خاتمی، سید احمد (۱۳۷۸). دشمن‌شناسی از دیدگاه امام علی (ع). تهران: فصلنامه پاسدار اسلام.
۱۷. مرادیان، محسن (۱۳۹۱). مبانی نظری امنیت. تهران: دانشکده علوم و فنون فارابی.

۱۸. مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۷۳). تفسیر نمونه، چاپ دوازدهم، تهران: دارالکتب الاسلامیه.
۱۹. موسوی، سید صمد (۱۳۸۸). عوامل دشمنی یهود با اسلام، قم: انتشارات پایگاه حوزه.
۲۰. مرادی، حسن، جمشیدیان، هادی (۱۳۹۶). بررسی جنگ نرم دشمن در بیانات مقام معظم رهبری. فصلنامه امنیت ملی. شماره ۲۵. تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
۲۱. سلیمانپور، محمد جواد (۱۳۷۸). دشمن‌شناسی و دشمن ستیزی از دیدگاه امام خمینی (ره). قم: فصلنامه مهساج.
۲۲. صادقی، ذولقدر (۱۳۹۵). مباحثی در پایداری امنیت. تبریز: انتشارات قراقوش.
۲۳. صالحی، محمود (۱۳۷۸). کنترل اطلاعاتی در اغتشاشات شهری. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشکده امام باقر (ع).
۲۴. غلامی، نجفعلی (۱۳۹۰). دشمن‌شناسی در اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی. قم: مؤسسه ولاء منتظر.
۲۵. هاشمیان فرد، زاهد (۱۳۹۰). امنیت در اسلام. تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.